

**Uchwała Nr / /2021
Rady Powiatu Rzeszowskiego
z dnia ... marca 2021r.**

**w sprawie przyjęcia „Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych
na lata 2021-2026”**

Działając na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3) – 5), art. 12 pkt 11) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020r. poz. 920) oraz art. 19 pkt 1) ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020r. poz. 1876 z późn. zm.)

**Rada Powiatu Rzeszowskiego
uchwala co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się „Powiatową strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2021-2026” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Rzeszowskiego oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

mgr Tomasz Filip
radca prawny

Załącznik do Uchwały Nr.....

Rady Powiatu Rzeszowskiego

z dnia.....2021 r.

w sprawie

„Powiatowej Strategii

Rozwiązywania Problemów

Społecznych na lata 2021-2026”

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
W POWIECIE RZESZOWSKIM
NA LATA 2021 - 2026**

Rzeszów, 2021 rok

*Niniejsza **Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Rzeszowskim** jest czwartą edycją, została opracowana przez zespół pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, pod kierunkiem Dyrektora Agnieszki Gabrowskiej przy współudziale Starostwa Powiatowego w Rzeszowie oraz po konsultacjach z jednostkami pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu.*

Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do opracowania niniejszej strategii, a szczególnie Panu Staroście Rzeszowskiemu Józefowi Jodłowskiemu i Panu Wicestarście Markowi Sitarzowi za przychylną recenzję.

*Agnieszka Gabrowska
Dyrektor PCPR
wraz z zespołem*

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Diagnoza obszarów społecznych w Powiecie Rzeszowskim	6
1.1 System pieczy zastępczej.....	7
1.2 Pomoc społeczna w tym problematyka osób starszych.....	15
1.3 Problem przemocy w rodzinie	18
1.4 Niepełnosprawność.....	26
1.5 Bezrobocie	36
2. Analiza problemów społecznych w oparciu o dane pozyskane z jednostek organizacyjnych - Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Rzeszowskiego.....	37
3. Analiza Strategiczna problemów społecznych – Analiza SWOT	47
4. Wizja i misja Powiatu Rzeszowskiego.....	50
5. Cele strategiczne i kierunki działań Strategii.....	51
5.1 Cel operacyjny I:	52
5.2. Cel operacyjny II:	53
5.3. Cel operacyjny III:.....	55
5.4. Cel operacyjny IV:.....	56
6. Monitoring i ewaluacja Strategii	58
Zakończenie	60
Spis tabel i wykresów:	61

Wprowadzenie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wyznaczanie kierunku działań w obszarze lokalnej polityki społecznej oraz innych polityk bezpośrednio lub pośrednio związanych z pomocą społeczną.

Strategia - to program z ogólnej działalności instytucji, ukierunkowany na wykorzystanie potencjału i zasobów dla osiągnięcia zamierzonych celów. Strategia jest dokumentem wieloletnim, który będzie budował politykę społeczną Powiatu Rzeszowskiego, jest narzędziem niezbędnym do pozyskiwania funduszy europejskich w nowej perspektywie programowania 2021-2027. Jest to nadrzędny i strategiczny program działań na rzecz: wspierania rodziny, zapewnienia godziwych warunków życia osobom starszym, niepełnosprawnym, zapobiegania wykluczeniu społecznemu, zapobiegania marginalizacji.

Strategia określa również działania na rzecz budowy współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi a organizacjami pozarządowymi celem poprawy jakości i efektywności realizacji zadań publicznych.

Obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów wynika z ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w art. 19 ust. 1 ustawa wskazuje, że do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Ze względu na szeroki wachlarz problematyki społecznej występującej w Powiecie Rzeszowskim Strategia znajduje oparcie w następujących aktach prawnych:

1. ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
2. ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym,
3. ustawa z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
5. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
6. ustawa z dnia 24 kwietnia 2004r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Strategia jest zgodna z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Przygotowując Strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się współpracę instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych.

Wymienione wyżej dokumenty to:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016 – 2023
- Strategia Rozwoju Powiatu Rzeszowskiego na lata 2016 – 2023

Strategia jest dokumentem, której cele operacyjne są uszczegółowione w przyjmowanych przez Powiat programach działań w sferze społecznej w krótszym horyzoncie czasowym. Tworzy to spójny system działań strategicznych Powiatu w obszarze polityki społecznej, oparty o Strategię oraz programy działań społecznych takich jak:

- Powiatowy Program Systemu i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Rzeszowskim na lata 2021- 2023.
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021 – 2025.
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2026
- Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno- Edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2019 – 2022,
- Powiatowy Program Psychologiczno–Terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2020 – 2023,

Przygotowania do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wiązały się z gromadzeniem materiałów dotyczących bieżących problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Rzeszowskiego, celem zdiagnozowania i określenia wewnętrznych uwarunkowań problemowych, przy konsultacji z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej oraz instytucjami z terenu Powiatu Rzeszowskiego, działającymi w sferze polityki i pomocy społecznej.

Wytypowano obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera diagnozę lokalnej sytuacji społecznej, określone są w niej cel główny, cele strategiczne, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji oraz wskaźników działań.

Wdrażanie Strategii wymagać będzie wykorzystania potencjału wszystkich podmiotów biorących udział w sferze polityki społecznej, a podejmowane zadania zgodne z kierunkami działań powinny sprzyjać spójności społecznej i przyczyniać się do większej aktywności i integracji społecznej.

Strategia jest określona na lata 2021-2026 i będzie podlegać zmianom, aktualizacji według potrzeb, a proces ten jest konieczny dla zapewnienia wysokiej efektywności działań na każdym etapie jej realizacji przy uwzględnieniu aktualnego stanu sytuacji społecznej Powiatu Rzeszowskiego.

1. Diagnoza obszarów społecznych w Powiecie Rzeszowskim

Na terenie Powiatu Rzeszowskiego działa szereg instytucji zajmujących się udzielaniem pomocy i wsparcia jego mieszkańcom. W powiecie podejmowane są działania na rzecz różnych grup społecznych takich jak: osoby niepełnosprawne, osoby w podeszłym wieku, osoby przewlekle chore, rodziny dysfunkcyjne, osoby, dzieci i rodziny w sytuacji kryzysu, doświadczające przemocy oraz rodziny zmagające się z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Powyższe zadania w imieniu Starosty Rzeszowskiego realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Rzeszowie, którego jednym z kierunków działań jest udzielanie pomocy i wsparcia mieszkańcom powiatu znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Powiat Rzeszowski koordynuje i zapewnia środki finansowe oraz zasoby kadrowe umożliwiające skuteczną realizację wyznaczonych celów i kierunków działań.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej obsługująca mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego, w skład którego wchodzi 14 gmin, podejmuje działania na rzecz różnych grup klientów w oparciu

o realizację programów, które są corocznie koordynowane i monitorowane. Wszystkie opracowane dokumenty zostały podjęte uchwałami Rady Powiatu Rzeszowskiego.

Opisując działania podjęte przez PCPR w Rzeszowie należy uwzględnić strategiczne obszary, w jakich zostały one zrealizowane, a są to: system pieczy zastępczej, pomoc społeczna i problematyka osób starszych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

1.1 System pieczy zastępczej

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Powiat Rzeszowski realizuje założenia polityki prorodzinnej państwa, stale podnosząc jakość podejmowanych działań. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego, PCPR stwarza warunki do skorzystania z szerokiej oferty pomocy i wsparcia, która obejmuje m.in. poradnictwo specjalistyczne, w tym m.in. prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne i rodzinne, terapie rodzin, a także działalność grup wsparcia dla różnych odbiorców w tym rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych jak i dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie. Organizowane są również spotkania i szkolenia, skierowane do rodzin zastępczych zamieszkujących w Powiecie Rzeszowskim oraz instytucji działających na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

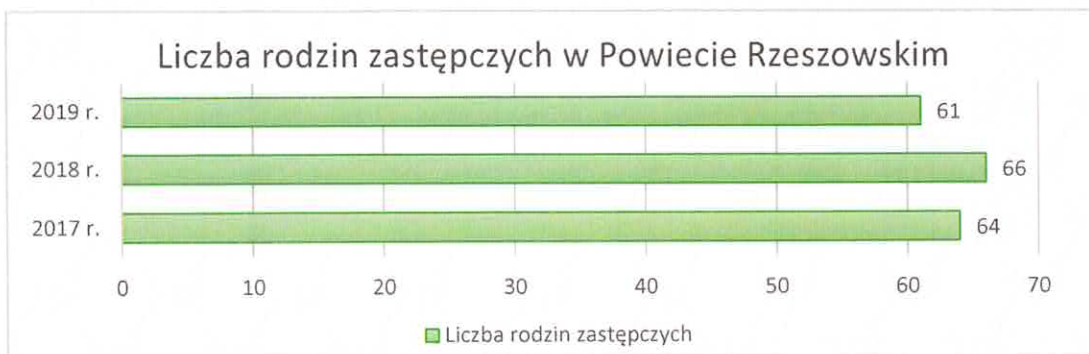
Pieczą zastępczą działa w oparciu o *Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Od stycznia 2012 r. funkcjonuje Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej realizujący zadania Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (ORPZ) oraz Zespół do spraw świadczeń pieczy zastępczej – rodzinnych i instytucjonalnych. Jednym z priorytetowych zadań własnych realizowanych przez powiat w zakresie systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom adekwatnej opieki i wychowania poprzez umieszczenie w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka lub w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, a także organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne.

Poniżej przedstawiona została analiza działalności PCPR w Rzeszowie – ORPZ w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019, w tym liczba rodzin zastępczych, liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, formy rodzinnej

pieczy zastępczej, przyczyny umieszczeń dzieci, odpływ i napływ dzieci, a także wiek umieszczonych dzieci.

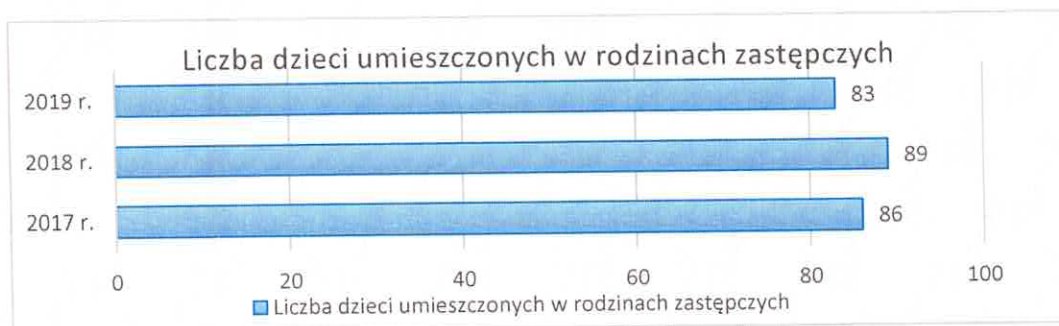
Wykres 1 Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019.

źródło: opracowanie własne.

Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019 przedstawia się następująco: w 2017 r. PCPR w Rzeszowie współpracował z 64 rodzinami zastępczymi, 2018 r. z 66 rodzinami. Natomiast w 2019 r. w Powiecie Rzeszowskim było 61 rodzin zastępczych. W latach 2017 – 2018 można zauważyć tendencję wzrostową liczby rodzin zastępczych, po czym w latach 2018 – 2019 obserwuje się ich spadek.

Wykres 2 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim utrzymuje się na względnie stałym poziomie (powyżej 80 dzieci). W 2017 r. w rodzinach zastępczych umieszczonych było 86 dzieci, z kolei w 2018 r. 89 dzieci. Natomiast w 2019 r. w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 83 dzieci. Podobnie jak w przypadku liczby rodzin zastępczych od 2018 r. można zauważyć tendencję spadkową.

Wykres 3 Formy rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2017-2019 w strukturze rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim dominują rodziny zastępcze spokrewnione (2017 r. – 40 rodzin zastępczych, 2018 r. – 43 rodziny, 2019 r. – 39). Następne są rodziny zastępcze niezawodowe (2017 r. – 21 rodzin zastępczych, 2018 r. – 20 rodziny, 2019 r. – 19). Pozostałe formy rodzinnej pieczy zastępczej stanowią niecałe 5%.

W latach 2017 – 2018 obserwuje się wzrost liczby rodzin zastępczych po czym w latach 2018 – 2019 można zauważyć ich spadek. Taka tendencja najbardziej widoczna jest w przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych, których liczba w latach 2017 – 2018 wzrosła o 3 rodziny, po czym w latach 2018 – 2019 spadła o 4 rodziny. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych ma tendencję spadkową, a ich liczba spadała z każdym rokiem o 1 rodzinę. Zauważyć należy utrzymującą się na stałym poziomie liczbę rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinny dom dziecka.

Tabela 1 Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019.

Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej			
Przyczyny	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Sieroctwo	11	11	8
Pólsieroctwo	5	5	6
Uzależnienie rodziców	33	38	38
Przemoc w rodzinie	2	2	1
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	2	3	3
Niepełnosprawność rodzica	7	7	6
Długotrwała lub ciężka choroba rodzica	1	2	2
Pobyt za granicą	4	3	3
Inne	21	18	16

Źródło: opracowanie własne.

Głównymi przyczynami umieszczeń dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019 były: uzależnienie od alkoholu, sieroctwo oraz inne tj. zmiana z instytucjonalnej na rodzinną formę pieczy zastępczej, porzucenie lub małoletnia matka. Zaobserwować można, że najczęstszą przyczyną umieszczeń dzieci w latach 2017 – 2019 jest uzależnienie rodzica biologicznego. Pólsieroctwo, niepełnosprawność jednego z rodziców oraz pobyt za granicą, to również występujące przyczyny pobytu dzieci w rodzinach zastępczych.

Tabela 2 Przyczyny i liczba dzieci opuszczających rodzinną pieczę zastępczą w latach 2017 – 2019.

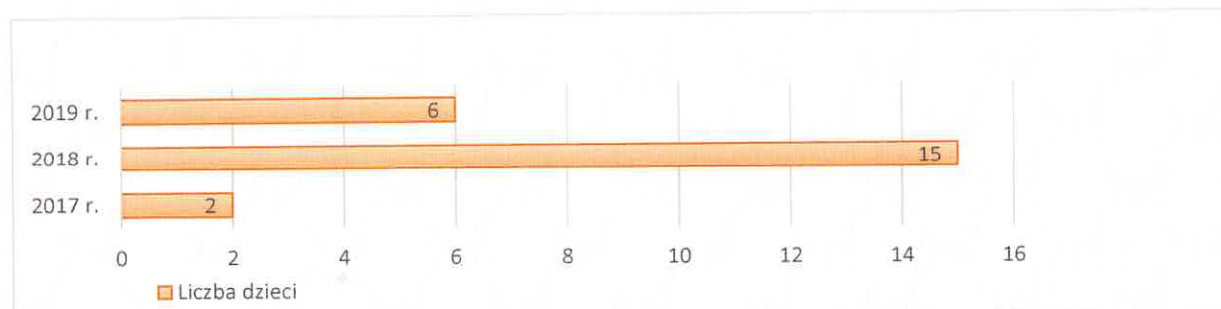
Przyczyny i liczba dzieci opuszczających rodzinną pieczę zastępczą

Przyczyny	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Powrót do rodziny biologicznej	0	2	1
Umieszczenie w placówce opiek. - wych.	0	1	2
Uregulowanie sytuacji prawnej i adopcja	0	1	0
Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków	7	7	9
Inne	2	0	1

Źródło: opracowanie własne.

Główną przyczyną rozwiązań rodzin zastępczych w latach 2017 – 2019 były usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków. W 2017 r. oprócz usamodzielnień wychowanków, 2 dzieci wraz z rodziną zastępczą zmieniła miejsce zamieszkania. Powrót dziecka do rodziny biologicznej (2 dzieci), umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej (1 dziecko) oraz uregulowanie sytuacji prawnej i adopcja dziecka (1 dziecko) to powody rozwiązań rodzin zastępczych występujące w 2018 r. Z kolei w 2019 r. w przypadku 2 dzieci nastąpiła zmiana formy pieczy zastępczej z rodzinnej na instytucjonalną, 1 dziecko powróciło do rodziny naturalnej oraz 1 dziecko wraz z rodziną zastępczą zmieniło miejsce zamieszkania.

Wykres 4 Napływ dzieci do rodzinnych form pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019.

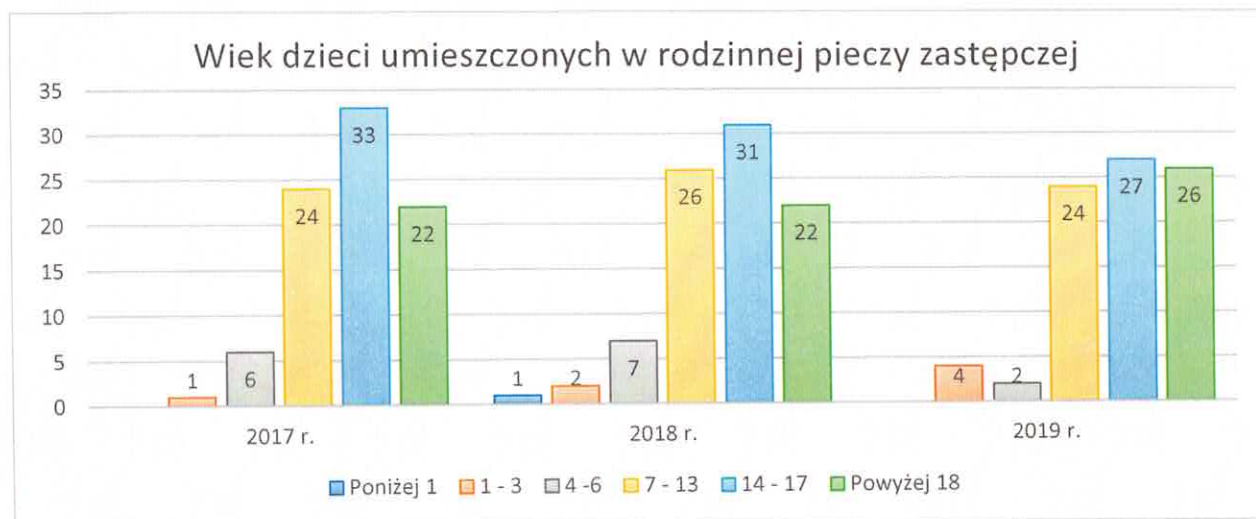

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2017 – 2019 zaobserwować można wzrost liczby dzieci umieszczonych w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Największy ich przyrost zauważamy w 2018 r. – 15 dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych. W 2019 r. obserwuje się spadek liczby dzieci napływających do rodzinnych form pieczy (6 dzieci).

Wykres 5 Wiek dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019.

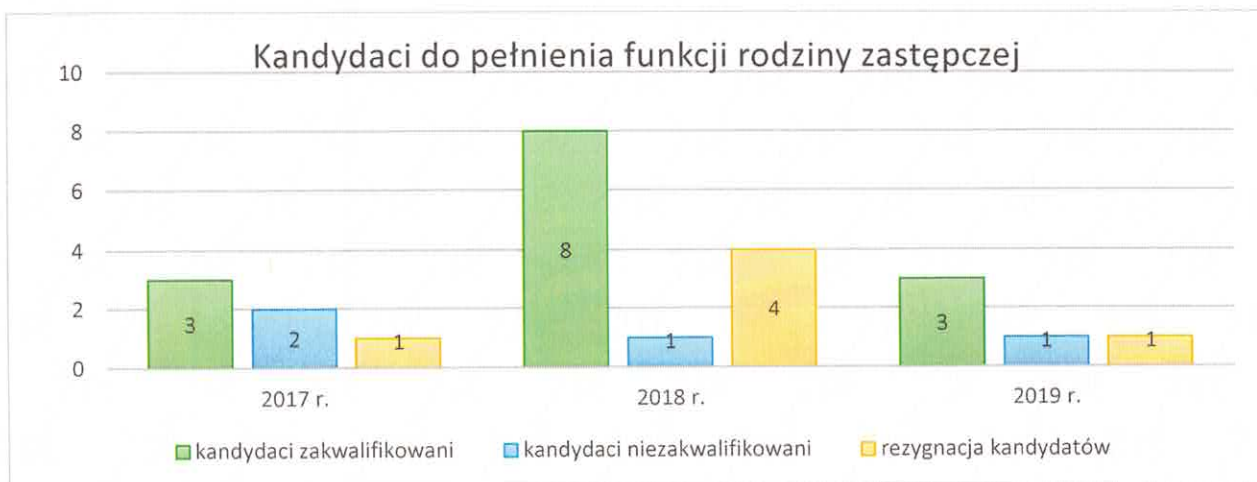
Źródło: *pracowanie własne.*

W strukturze rodzinnej pieczy zastępczej zaobserwować można tendencje, związaną z wiekiem dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. W poszczególnych latach najliczniejszą grupą są dzieci w przedziale wiekowym 14 – 17 lat. W latach 2017 – 2019 duży odsetek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych stanowiły dzieci w wieku 7 – 13 oraz powyżej 18 roku życia. Dzieci poniżej 1 roku życia i 1 – 3 lata były najmniej liczną grupą przebywającą w rodzinnej pieczy zastępczej.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim zabezpiecza potrzeby wszystkich rodzin zastępczych, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz kwalifikuje i kieruje na szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych.

Wykres 6 Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w latach 2017 – 2019

Źródło: *pracowanie własne.*

W latach 2017 – 2019 zaobserwować można napływ nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w Powiecie Rzeszowskim. Największy ich wzrost zauważyć można w 2018 r., gdzie było 13 kandydatów, w tym 8 zakwalifikowanych, 1 niezakwalifikowany oraz 4 kandydatów zrezygnowało. W 2017 r. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadził 5 kwalifikacji (3 kandydatów zakwalifikowanych, 2 niezakwalifikowanych), 1 kandydat zrezygnował. Podobną tendencję zauważamy w 2019 r., gdzie odbyły się 4 kwalifikacje (3 kandydatów zakwalifikowanych, 1 niezakwalifikowany) oraz 1 kandydat zrezygnował.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie w imieniu powiatu organizuje również szereg szkoleń i grup wsparcia skierowanych do istniejących rodzin zastępczych, w celu podnoszenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców zastępczych oraz ich wsparcia. Są to stałe działania podejmowane przez ORPZ w latach 2017 – 2019.

Wspieranie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie jest to kolejne działanie podejmowane przez PCPR w Rzeszowie celem rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim. Kierunkami podejmowanych działań jest dostosowanie do potrzeb oraz wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówek opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu. Ważne jest również stałe podnoszenie standardu usług instytucjonalnej pieczy zastępczej i elastyczne dostosowywanie ich do zmieniających się uwarunkowań ustawowych. Działania te są realizowane poprzez nawiązanie współpracy z istniejącymi placówkami na terenie powiatu.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej są wykorzystywane w sytuacjach, gdy zostały wyczerpane inne możliwości wsparcia, tj. pomoc rodzinie naturalnej bądź umieszczenie w rodzinie zastępczej. W powyższych okolicznościach dziecko, które zostało pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej. Na terenie Powiatu Rzeszowskiego funkcjonują 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego: *Katolicka Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza ZSOB* z siedzibą w Łące, która od 2019 r. została podzielona na 2 placówki, tj. Dom dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja” oraz Dom „Opatrzności” dla Dzieci i Młodzieży.

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza z siedzibą w Łące prowadzona jest przez Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej mające siedzibę w Grodzisku Mazowieckim, funkcjonuje od 2006 roku. Jest to niepubliczna placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego zapewniającą dzieciom całodobową opiekę i wychowanie. Placówka realizuje zadania placówki typu socjalizacyjnego i prowadzi działania terapeutyczne, interwencyjne ukierunkowane na dziecko i rodzinę naturalną.

Trzecią placówką funkcjonującą w Powiecie Rzeszowskim jest Dom dla dzieci i Młodzieży „Przystań” w Tyczynie, w której może zostać umieszczonych 14 dzieci w wieku od 10 do 18 lat. W placówce mogą przebywać dzieci poniżej 10 r. ż. w przypadku zaistniałej sytuacji losowej, ze względu na stan zdrowia lub ze względu na rodzeństwo. Placówka ta zapewnia dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowej lub całkowitej opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie.

Tabela 3 Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2017-2019

	Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej		
	2017	2018	2019
Błażowa			1
Boguchwała	4	1	3
Chmielnik			
Dynów-gmina		3	
Dynów-miasto		3	
Głogów Mlp.	1	2	7
Hyżne			
Kamień			
Krasne	2		3
Lubenia			

Sokolów Mlp.	3		4
Świlecza		1	4
Trzebownisko	2	4	2
Tyczyn			1
Ogółem:	12	14	25

Źródło: opracowanie własne PCPR

Głównymi powodami umieszczania małoletnich w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest przede wszystkim problem alkoholowy w rodzinie oraz przemoc.

Zadaniem PCPR w obszarze pieczy zastępczej jest również organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się i integracji ze środowiskiem wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Ważnym jego aspektem jest usamodzielnienie wychowanków. Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym. Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej wychowanka, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

Tabela 4 Liczba wychowanków, którzy opuścili instytucjonalną pieczę zastępczą pozostających w procesie usamodzielnienia w latach 2017-2019

	Liczba wychowanków, którzy opuścili instytucjonalną pieczę zastępczą pozostających w procesie usamodzielnienia		
	2017	2018	2019
Błażowa		1	2
Boguchwała	2	1	1
Chmielnik	1		
Dynów-gmina		1	
Dynów-miasto		1	
Głogów Mlp.		1	
Hyżne			
Kamień			
Krasne			2
Lubenia			
Sokolów Mlp.	2	1	2
Świlecza			
Trzebownisko		4	1

Tyczyn			2
Ogółem:	5	10	10

Źródło: opracowanie własne

Spośród pełnoletnich wychowanków, którzy opuścili instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2017-2020 (łącznie 25 osób) ośmioro powróciło do domu rodzinnego. Pozostałe osoby wyjechały za granicę lub wynajmują mieszkanie.

W ramach wsparcia dla osób opuszczających placówki istnieje możliwość udzielenia pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – skierowania byłego wychowanka do tzw. mieszkania chronionego. Na terenie powiatu funkcjonuje jedno mieszkanie chronione przeznaczone dla pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, rodziny zastępcze, objętych procesem usamodzielnienia oraz dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Mieszkanie jest w pełni wyposażone w sprzęty gospodarstwa domowego i umeblowane. Poza wsparciem w znalezieniu mieszkania wychowankowie placówek mogą otrzymać pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Istotnym obszarem działań podejmowanych w ramach systemu pieczy zastępczej jest także przyznawanie świadczeń finansowych dla placówek opiekuńczo-wychowawczych. W ramach realizacji zadań PCPR prowadzona jest specjalistyczna praca socjalna z wychowankami. Wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze realizujący program usamodzielnienia, są również objęci pomocą i wsparciem specjalistów z PCPR, a także wsparciem finansowym.

1.2 Pomoc społeczna w tym problematyka osób starszych

Innym obszarem działalności powiatu są zadania w zakresie pomocy społecznej. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu wspieranie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

Na infrastrukturę pomocy społecznej składają się m.in. domy pomocy społecznej. Mają różne typy i standardy. Na terenie Powiatu Rzeszowskiego funkcjonuje 5 domów pomocy społecznej o charakterze ponadgminnym, które stanowią tradycyjną formę pomocy instytucjonalnej. Są one przeznaczone dla osób starszych, niepełnosprawnych, niemogących

otrzymać niezbędnej opieki i wsparcia w ich miejscu zamieszkania. Domy pomocy społecznej świadczą, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb – zgodnie z art. 55 ustawy o pomocy społecznej.

Tabela 5 Zestawienie domów pomocy społecznej w Powiecie Rzeszowskim. Stan na 31.12.2020 r.

Siedziba i adres DPS	Podmiot prowadzący DPS	Typ domu	Liczba miejsc w DPS
Dom Pomocy Społecznej ul. Rzeszowska 7 36-051 Górnio	Podmiot prowadzący – Powiat Rzeszowski	Dla osób przewlekłe psychicznie chorych	238
Dom Pomocy Społecznej w Łące, 36-004 Łąka 260	Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim	1) dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie 2) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	Ogółem: 85 1) 24 2) 61
Domu Spokojnej Starości im. Św. Jana z Dukli w Kąkolówce Kąkolówka 468 36-030 Błazowa	Caritas Archidiecezji Przemyskiej Przemyśl	1) dla osób w podeszłym wieku 2) dla osób niepełnosprawnych fizycznie	Ogółem: 61 1) 41 2) 20
Dom Pogodnej Starości im. św. Brata Alberta ul. Ks. Józefa Ożoga 12a, 36-065 Dynów	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Dynowskie	1) dla osób w podeszłym wieku, 2) dla osób przewlekłe somatycznie chorych	Ogółem: 73 1) 50 2) 23
Dom Pomocy Społecznej im Św. Ojca Pio w Chmielniku 36-016 Chmielnik 4	Caritas Diecezji Rzeszowskiej	1) dla osób w podeszłym wieku 2) dla niepełnosprawnych fizycznie	Ogółem: 90 1) 73 2) 17

Źródło: opracowanie własne

Organizacje pozarządowe prowadzą domy pomocy społecznej na podstawie umów zawartych z Powiatem Rzeszowskim.

Tabela 6 Liczba osób przyjętych do domów pomocy społecznej w latach 2016-2019

Dom Pomocy Społecznej	2016	2017	2018	2019
DPS w Górnem	26	35	28	23
DPS w Łące	1	2	4	4
DPS w Dynowie	19	17	17	17
DPS w Kąkolówce	9	12	17	15
DPS w Chmielniku	26	19	16	22
Razem	81	85	82	81

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Powiatu Rzeszowskiego funkcjonuje Ośrodek wsparcia dziennego o charakterze ponadgminnym - Środowiskowy Dom Samopomocy w Kąkolówce.

Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Przemyskiej na podstawie umowy z Powiatem Rzeszowskim na powierzenie realizacji zadania publicznego zawartej w dniu 2010 r. Ośrodek przeznaczony jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnych intelektualnie, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu i zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także integracji społecznej.

W ŚDS funkcjonują dwa typy domu:

1. Typ A - dla osób przewlekłe psychicznie chorych,
2. Typ B – dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Ośrodek jest placówką pobytu dziennego przeznaczoną dla 32 uczestników.

ŚDS dysponuje bogatą i urozmaiconą ofertą imprez kulturalno – oświatowych, sportowych i rekreacyjnych, placówka jest otwarta na rozwijanie kontaktów ze środowiskiem lokalnym oraz współpracę z młodzieżą szkolną, instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

W poniższym zestawieniu przedstawiono liczbę osób uczestniczących w zajęciach ŚDS w Kąkolówce w latach 2017 – 2019.

Tabela 7 Liczba osób uczestniczących w zajęciach ŚDS w latach 2017 – 2019

Liczba osób uczestniczących w zajęciach ŚDS		
2017 r.	2018 r.	2019 r.
36 osób	35 osób	34 osoby

Źródło: opracowanie własne

1.3 Problem przemocy w rodzinie

Innym znaczącym problemem społecznym występującym na terenie Powiatu Rzeszowskiego jest przemoc w rodzinie, przemoc domowa. W ramach realizacji zadań w tym obszarze w powiecie podejmuje się szereg działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnych czy interwencyjnym. Powiat Rzeszowski dysponuje ofertą usług w zakresie interwencji kryzysowej czy specjalistycznego poradnictwa dedykowaną osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, trudnej życiowo. Powyższe zadania są realizowane w Rzeszowie w siedzibie PCPR jak i w Górnem w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, będącym ważnym elementem pracy na rzecz osób, rodzin zagrożonych czy doznających przemocy w rodzinie. Jest on ponadto kreatorem i koordynatorem działań w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz szeroko rozumianej profilaktyki w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. OIK w Górnem udziela pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji kryzysowej w wyniku zdarzenia losowego, sytuacji rodzinnej lub trudnych przeżyć osobistych. Stanowi bazę lokalową na terenie Powiatu Rzeszowskiego w zakresie udzielania schronienia.

Podstawowym celem Ośrodka jest prowadzenie interdyscyplinarnych działań dla osób i rodzin z terenu Powiatu Rzeszowskiego. Podejmowane działania są zbieżne z zadaniami wynikającymi z *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*. Ośrodek w Górnem świadczy usługi w formie:

- 1) poradnictwa specjalistycznego w tym prawnego, psychologicznego i rodzinnego oraz socjalnego,
- 2) bezpiecznego schronienia w sytuacjach uzasadnionych, zagrażających zdrowiu lub życiu osób/rodzin ofiar przemocy,

- 3) interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie.

Wsparcia w Ośrodku udziela zespół specjalistów, w skład którego wchodzi: psycholog, prawnik, pedagog, pracownicy socjalni, specjalista pracy z rodziną.

Przerwanie przemocy jest warunkiem do skutecznej pomocy. Jest to jeden z najtrudniejszych aspektów interwencji kryzysowej. Aby przerwać przemoc ofiary izolowane są od osób stosujących przemoc w rodzinie a w uzasadnionych przypadkach umieszczane w hostelu Ośrodka.

Tabela 8 Liczba Klientów umieszczonych w OIK w Górnicy w latach 2017 – 2019.

Lata	Osoby przebywające w hostelu		
	Dorośli	Dzieci	Razem
2017	4	7	11
2018	9	8	17
2019	7	8	15
Razem	20	23	43

Źródło: dane z OIK w Górnicy za lata 2017- 2019.

Dane statystyczne zamieszczone w powyższej tabeli wskazują, że w hostelu OIK umieszczane były zarówno osoby dorosłe jak i dzieci, łącznie 43 osoby (20 osób dorosłych oraz 23 dzieci). Najwięcej umieszczeń odnotowano w roku 2018 łącznie 17 osób (9 dorosłych, 8 dzieci). Niewiele mniej przyjęć odnotowano w 2019 r. było to łącznie 15 osób (4 dorosłych, 8 dzieci). Z danych zamieszczonych w w/w tabeli wynika, że najmniej osób umieszczonych zostało w 2017 r, łącznie schronienia w OIK udzielono 11 osobom (4 dorosłym oraz 7 dzieci).

Doświadczanie przemocy może powodować długotrwałe skutki psychiczne m.in. takie jak: wstyd, strach, zaburzenia emocjonalne oraz w wielu przypadkach wystąpienie zespołu stresu pourazowego. Dlatego ważne jest udzielenie instytucjonalnego wsparcia, poprzez świadczenie specjalistycznego poradnictwa.

Tabela 9 Liczba Klientów, którzy skorzystali z pomocy w formie specjalistycznego poradnictwa świadczonego przez OIK w Górnem w latach 2017 – 2019.

Lata	Rodzaje pomocy			
	Pomoc socjalna	Pomoc prawna	Pomoc psychologiczna	Razem
2017	11	5	75	91
2018	17	8	83	108
2019	7	12	139	158
Razem	35	25	297	357

Źródło: dane z OIK w Górnem za lata 2017- 2019

Analiza danych zamieszczonych w powyższej tabeli wskazuje, że liczba osób korzystających z porad specjalistów systematycznie rośnie. W 2017 r. z w/w wsparcia skorzystało łącznie 91 osób, a w 2018 r. było to 108 osób. Znaczący wzrost liczby osób korzystających z porad specjalistów odnotowano w 2019 r. Z pomocy skorzystało wówczas łącznie 158 osób. Z danych zamieszczonych powyżej wynika, że zdecydowanie najczęściej korzystano z porad psychologicznych, łącznie w latach 2017-2019 udzielono konsultacji 297 osobom. Z pomocy socjalnej skorzystało łącznie 35 osób, natomiast najmniej z pomocy prawnej – 25 osób.

Przemoc jest wieloaspektowym obszarem, który w negatywny sposób wpływa na rodzinę, w tym szczególnie na dzieci, młodzież, osoby starsze. Skutki psychospołeczne są tak duże, że wymagają systemowych, zintegrowanych działań o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym. Mają na celu przeciwdziałanie temu zjawisku oraz promują prawidłowe wzorce funkcjonowania rodziny bez przemocy i wdrażają prawidłowe metody wychowawcze.

Poniżej przedstawiono działania, skierowane do mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego prowadzone w ramach pracy Ośrodka w w/w obszarze:

- a) umieszczano w prasie lokalnej artykuły dotyczące profilaktyki przemocy oraz zawierające informacje dotyczące pomocy świadczonej osobom zagrożonym bądź uwięzianym w przemoc przez OIK w Górnem,
- b) dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej na stronach wszystkich gmin Powiatu Rzeszowskiego, jak również na stronie internetowej PCPR w Rzeszowie zamieszczano artykuły dotyczące przeciwdziałania przemocy oraz informacje na temat pracy Ośrodka,

- c) na bieżąco rozpowszechniano materiały informacyjne i profilaktyczno - edukacyjne w postaci plakatów i ulotek,
- d) organizowano zajęcia o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym dla dzieci i młodzieży w szkołach z terenu Powiatu Rzeszowskiego,
- e) współpracowano z organizacjami pozarządowymi w celu uzyskania dodatkowej pomocy dla klientów Ośrodka,

Ponadto w ramach pracy Ośrodka pozyskiwano środki finansowe w formie dotacji na realizację Projektów w ramach Programu Oślonowego *Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie*. Działania zaplanowane w ramach realizowanych projektów objęły różne grupy społeczne m.in. dzieci, młodzież oraz seniorów z środowisk zagrożonych bądź doświadczających przemocy.

Osoby pokrzywdzone przemocą w rodzinie mogą skorzystać z grupowej formy wsparcia, którą stanowi funkcjonująca przy OIK w Górnicy Grupa Wsparcia „Orchidea”.

Tabela 10 Liczba Klientów, którzy w latach 2017 – 2019 skorzystali z pomocy w formie uczestnictwa w grupie wsparcia działającej przy OIK w Górnicy.

	Rok			Razem
	2017	2018	2019	
Liczba uczestników grupy wsparcia „Orchidea”	15	23	24	62

Źródło: dane z OIK w Górnicy za lata 2017- 2019

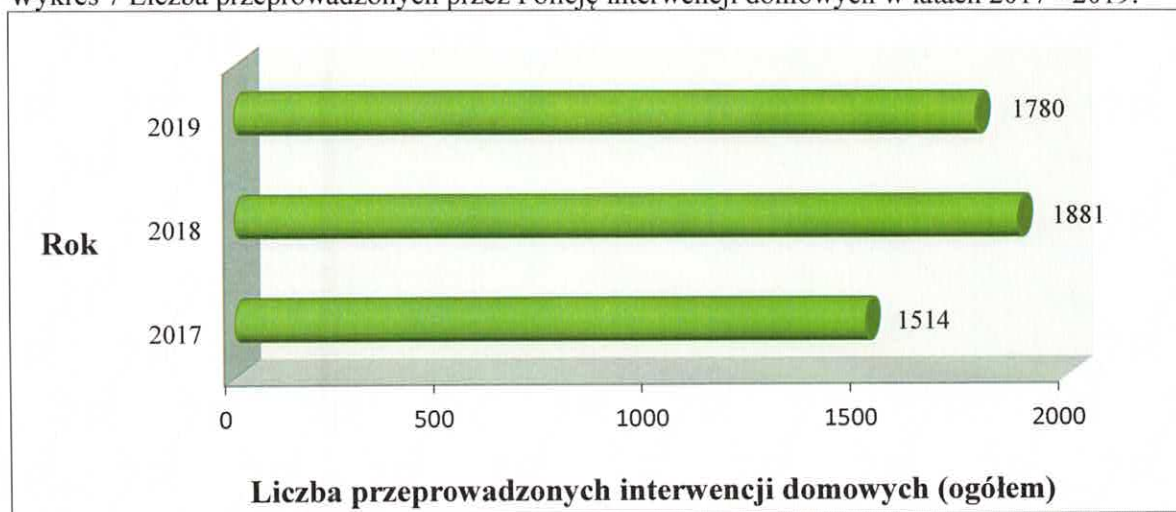
Dane statystyczne zawarte w powyższej tabeli wskazują, że na przestrzeni wskazanego okresu systematycznie rosła liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupy wsparcia „Orchidea”. W roku 2017 w spotkaniach wzięło udział 15 osób. W roku 2018 liczba uczestników wzrosła do 23 osób. Najwięcej osób skorzystało z tej formy wsparcia w 2019 r., były to 24 osoby.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zakłada m.in. systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Powiatu Rzeszowskiego. W związku z powyższym PCPR-OIK corocznie zwraca się o przekazanie danych statystycznych dotyczących zjawiska przemocy do Ośrodków Pomocy Społecznej i Zespołów Interdyscyplinarnych (ZI) z terenu Powiatu Rzeszowskiego oraz do Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie. PCPR w Rzeszowie przekazuje dane dotyczące

realizacji *Programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie*. Na podstawie uzyskanych danych opracowuje się *Raport z analizy danych statystycznych i merytorycznych w zakresie oceny/diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gmin Powiatu Rzeszowskiego*. Pozyskane dane posłużyły również do zobrazowania skali zjawiska przemocy w rodzinie na potrzeby opracowania niniejszej *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Rzeszowskim*.

Wykres 7 Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych w latach 2017 - 2019.

Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie za lata 2017- 2019.

Z danych przekazanych przez KMP w Rzeszowie wynika, że liczba interwencji domowych utrzymuje się na wysokim poziomie. Najmniej interwencji odnotowano w 2017 r.- 1514. W roku 2018 liczba interwencji domowych znacznie wzrosła, odnotowano ich 1881. Natomiast w roku 2019 zauważyć można niewielki spadek tej liczby, w porównaniu do roku 2018 r., policja interweniowała 1780 razy.

Tabela 11 Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w latach 2017 – 2019.

Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową	Rok		
	2017	2018	2019
Kobiety	213	280	215
Mężczyźni	46	50	31
Małoletni	22	26	9
RAZEM	281	356	255

Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie za lata 2017- 2019.

Z analizy materiału statystycznego przedstawionego w powyższej tabeli wynika, że na terenie Powiatu Rzeszowskiego w 2017 roku policja odnotowała 281 osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą. W 2018 r. zaobserwować należy wyraźny wzrost liczby w/w osób (356). Natomiast w roku 2019 nastąpił niewielki spadek (255) liczby osób mogących być ofiarami przemocy. Dane zamieszczone powyżej wskazują również, że na przestrzeni badanego okresu, zdecydowanie największą grupę osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą stanowią kobiety, zdecydowanie mniejszą mężczyźni. Najmniejszą grupą wskazaną przez policję są osoby małoletnie.

Tabela 12 Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2017 – 2019.

Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	Rok		
	2017	2018	2019
Kobiety	24	38	18
Mężczyźni	220	276	233
Małoletni	0	0	0
RAZEM	244	314	251

Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie za lata 2017- 2019.

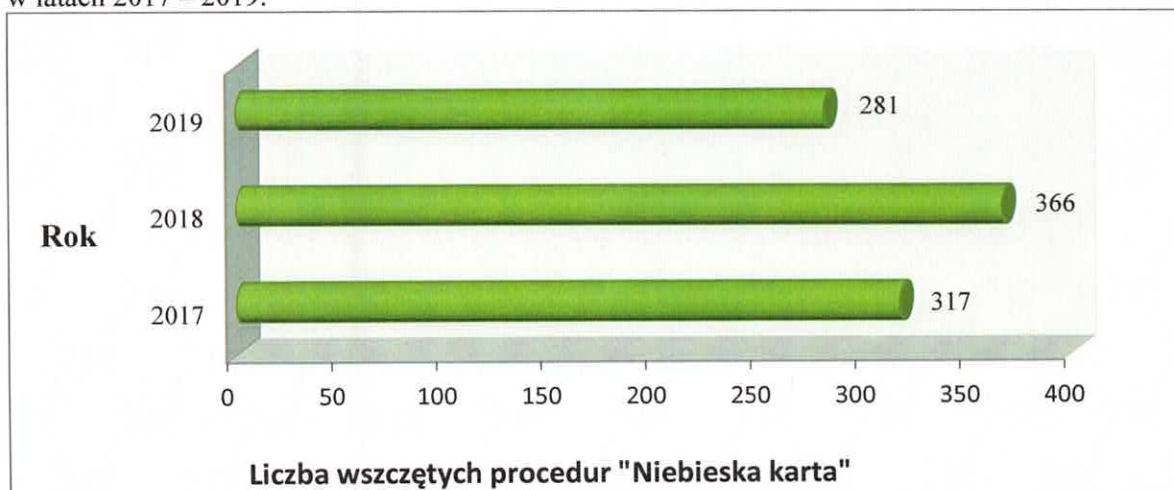
Na podstawie materiału statystycznego przedstawionego w powyższej tabeli stwierdzić można, że na terenie Powiatu Rzeszowskiego w 2017 roku policja wykazała 244 osoby, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. W 2018 r. zaobserwować należy wyraźny wzrost liczby w/w osób (314). Natomiast w roku 2019 nastąpił spadek (251) liczby osób mogących być sprawcami przemocy. Dane zamieszczone powyżej wskazują również, że na przestrzeni badanego okresu, zdecydowanie największą grupę osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc stanowią mężczyźni, zdecydowanie w mniejszości kobiety. W badanym okresie nie wykazano osób małoletnich podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Na mocy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie każdej z 14 gmin Powiatu Rzeszowskiego funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy oraz powoływane są Grupy Robocze. W ich skład wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, a także kuratorzy sądowi jak również przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy. Obsługę administracyjną ZI prowadzą Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Zespoły

Interdyscyplinarne są zobligowane do prowadzenia działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty” (NK).

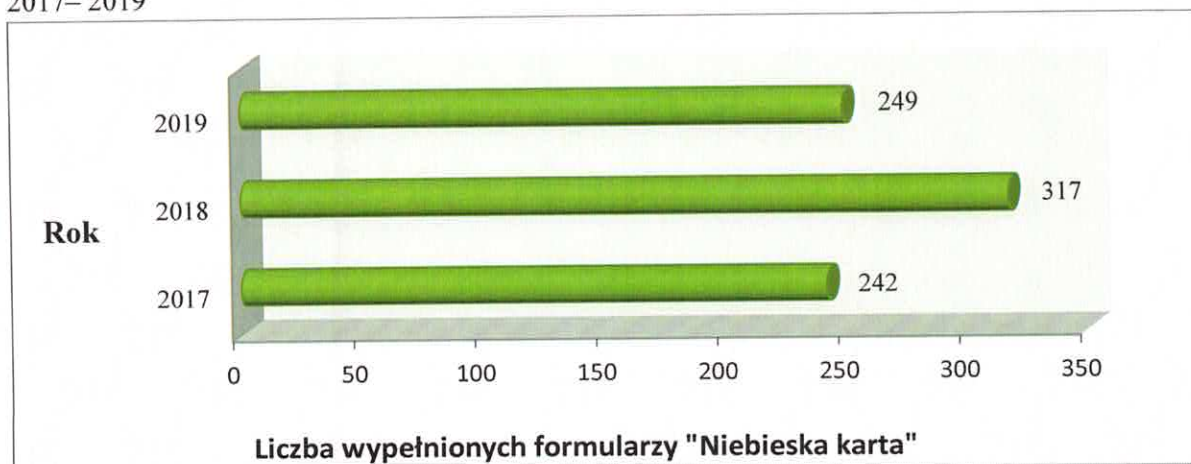
Wykres 8 liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2017 – 2019.

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2017 - 2019.

Jak wynika z danych zamieszczonych na powyższym wykresie OPS w 2017 r. wszczęły 317 procedur NK. W roku 2018 odnotowano znaczny wzrost (366) liczby wszczętych procedur. Natomiast w 2019 wykazano najmniejszą liczbę wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” (281) w stosunku do lat ubiegłych.

Wykres 9 przedstawia Liczbę wypełnionych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w latach 2017– 2019

Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie za lata 2017- 2019.

Analiza danych statystycznych dotyczących liczby wszczętych przez policję procedur NK wykazała, że policja w 2017 r. wszczęła 242 procedury. W roku 2018 r. odnotowano znaczny wzrost (317) liczby wypełnionych przez policję formularzy. Natomiast w 2019 r. wykazano niewielki spadek liczby wszczętych procedur NK (249) w stosunku do roku ubiegłego.

Analiza zebranych danych liczbowych wskazuje na to, że na terenie Powiatu Rzeszowskiego istnieje problem przemocy w rodzinie. W 2019 roku ogólna liczba osób i rodzin dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową nieznacznie spadła w porównaniu do roku 2018. Skala problemu jest jednak nadal wysoka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie od października 2015 roku jest realizatorem Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podstawowym celem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli zachowań agresywnych i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Adresatami Programu są osoby:

- a) skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, które otrzymały karę pozbawienia wolności z okresem zawieszenia na okres próby,
- b) stosujące przemoc domową w trakcie trwania procedury Niebieskiej Karty, kierowane przez instytucje i organizacje,
- c) wszystkie, które chciałyby pracować nad swoimi emocjami i konstruktywnymi relacjami z ludźmi.

Poniżej przedstawiono zestawienie dotyczące uczestników Programów korekcyjno-edukacyjnych w latach 2017 – 2019.

Tabela 13 Realizacja Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2017 – 2019.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie				
	Liczba edycji	Liczba osób, które przystąpiły do programu	Liczba osób, które ukończyły program	Koszt edycji
2017	1	4	3	5.885,03 zł
2018	1	13	9	6.998,88 zł
2019	1	15	13	6.946,49 zł

Źródło: opracowanie własne.

Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi, prowadzonymi przez PCPR w Rzeszowie.

1.4 Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest cechą, która wpływa na jakość życia i w zależności od natężenia w mniejszym lub większym stopniu definiuje funkcjonowanie człowieka w społeczeństwie – czasem nawet stygmatyzuje. Działania podejmowane przez Powiat Rzeszowski obejmują szeroki wachlarz pomocy i wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Realizowane zadania w myśl ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu oraz działają na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Jednym z najczęściej wskazywanych problemów społecznych w Powiecie Rzeszowskim jest problem związany z niepełnosprawnością. Powiat Rzeszowski wychodząc naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin prowadzi liczne działania i zadania zmierzające do integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych oraz poprawy jakości ich życia.

Istotnymi działaniami podejmowanymi przez Powiat Rzeszowski są działania związane z zapewnieniem mieszkańcom Powiatu możliwości uzyskania statusu osoby niepełnosprawnej poprzez działania realizowane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, który wykonuje zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji

zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie orzekania o niepełnosprawności mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego.

Zespół wydaje:

1. orzeczenia o niepełnosprawności dla dzieci przed 16-tym rokiem życia.
2. orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób po 16-tym roku życia.
3. orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień.
4. karty parkingowe.
5. legitymacje osób niepełnosprawnych.

Tabela 14 Liczba przyjętych wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2019. Osoby po 16 roku życia.

2017	2018	2019
2 653	2 985	2 866

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15 Liczba i przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności w latach 2017-2019. Osoby przed 16 rokiem życia.

2017	2018	2019
611	663	588

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16 Liczba wydanych orzeczeń dla osób po 16 roku życia.

2017	2018	2019
2 627	2 880	2 839
Razem: 8 354 orzeczenia		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17 Liczba wydanych orzeczeń dla osób przed 16 rokiem życia

2017	2018	2019
621	646	582
Razem: 1 849 orzeczenia		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18 Liczba wydanych legitymacji w latach 2017-2019.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1	Legitymacje wydane osobom przed 16 rokiem życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności	291
2	Legitymacje wydane osobom po 16 roku życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności	1 381
3	Ogółem	1 672

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19 Liczba wydanych kart parkingowych w latach 2017-2019

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1	Karty parkingowe wydane dla osób niepełnosprawnych	861
2	Karty parkingowe wydane dla placówek	17
3	Ogółem	878

Źródło: opracowanie własne

Z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także z rozporządzenia w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wynikają działania podejmowane przez powiat w zakresie dofinansowań skierowanych do osób niepełnosprawnych, w tym m.in.:

1. dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych.
2. dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.
3. dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych.
4. dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się.
5. dofinansowanie do likwidacji barier technicznych.
6. dofinansowania do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.
7. dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki.

Turnusy rehabilitacyjne to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączona z elementami wypoczynku skierowana do osób niepełnosprawnych, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację

i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach, które będą przewidziane programem turnusu.

Tabela 20 Liczba przyznanych dofinansowań ze środków PFRON do turnusu rehabilitacyjnego

Rok	Liczba przyznanych dofinansowań ze środków PFRON do turnusu rehabilitacyjnego, w tym:		
	Liczba dofinansowań dla osób niepełnosprawnych	Liczba dofinansowań dla opiekunów	Wydatkowana kwota
2017	70	47	99 293,00
2018	98	28	116 116,00
2019	89	38	128 518,00
Razem:	257	113	343 927,00

Źródło: opracowanie własne

Z analizy powyższej tabeli wynika, że z roku na rok środki finansowe przekazywane na realizację tego zadania są większe, a co za tym idzie zwiększa się też liczba osób niepełnosprawnych, które z takiej formy pomocy korzystają.

Ważną sprawą dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, który jest niezbędny do stałej rehabilitacji w warunkach domowych w związku z tym pomaga utrzymać sprawność fizyczną osób niepełnosprawnych. Z danych statystycznych wynika, że również w tym aspekcie w ostatnich latach środki przekazywane na realizację tego zadania były z roku na rok coraz większe, a co za tym idzie większa liczba osób niepełnosprawnych takie dofinansowania mogła otrzymać.

Tabela 21 Liczba przyznanych dofinansowań ze środków PFRON do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz wydatkowana kwota.

Rok	Liczba przyznanych dofinansowań ze środków PFRON do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	Wydatkowana kwota
2017	12	12 510,00
2018	13	19 900,00
2019	25	27 589,00
Razem:	50	59 999,00

Źródło: opracowanie własne

Bariery architektoniczne, w komunikowaniu się i techniczne są jednymi z najpoważniejszych ograniczeń, które utrudniają, a często uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym zaspokojenie, nawet podstawowych potrzeb życiowych. Dotyczy to przede wszystkim osób ze schorzeniem narządu ruchu, osób niewidomych, niedowidzących, głuchych i niesłyszących oraz głuchoniemych, które mają problemy w kontaktach

z otoczeniem. O dofinansowanie ze środków PFRON do likwidacji barier mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli ich realizacja umożliwi lub w znacznym stopniu ułatwi im wykonywanie podstawowych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Również i w tym przypadku, w ostatnich latach środki przekazywane na ww. dofinansowania były zwiększane, w związku z tym zwiększała się też liczba osób, która taką pomoc otrzymała. Wszystkie dane statystyczne przedstawione zostały w tabelach umieszczonych poniżej.

Tabela 22 Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych oraz wydatkowana kwota.

Rok	Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych	Wydatkowana kwota
2017	16	225 858,00
2018	12	197 300,00
2019	23	286 615,00
Razem:	51	709 773,00

Źródło: opracowanie własne

W ramach likwidacji barier architektonicznych najczęściej wykonywane były prace przystosowujące łazienki do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich jak również chodniki i pochylnie zewnętrzne, zakup schodolazów oraz zakup i montaż windy.

O likwidację barier w komunikowaniu się mogą ubiegać się osoby, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności, a zaopatrzenie w dany sprzęt umożliwiłoby osobie ułatwienie kontaktu w ogólnym tego słowa znaczeniu. Najczęściej dofinansowaniu podlegał sprzęt komputerowy (laptopy, komputery stacjonarne), tablety oraz smartphony.

Tabela 23 Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz wydatkowana kwota.

Rok	Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier w komunikowaniu się	Wydatkowana kwota
2017	36	49 914,00
2018	40	49 913,00
2019	50	89 207,00
Razem:	126	189 034,00

Źródło: opracowanie własne

Głównym przedmiotem dofinansowania były łóżka elektryczne wspomagające obsługę osób niepełnosprawnych. Oprócz tego dofinansowano również podnośniki transportowo-kąpielowe, wózki prysznicowe, podnośnik wannowy, czujnik cieczy, mówiącą taśmę mierniczą, płyty indukcyjne, uchwyty łazienkowe, siłowniki do bramy wjazdowej, rower z napędem elektrycznym, poręcze, agregat prądotwórczy, schodołazy, lodówkę do transportu hormonu wzrostu, platformy aluminiowe dla wózka inwalidzkiego, automatyczny samojezdny odkurzacz, suszarki do ubrań dla osób niewidomych oraz wymianę pieców centralnego ogrzewania na piece gazowe.

Tabela 24 Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier technicznych oraz wydatkowana kwota.

Rok	Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier technicznych	Wydatkowana kwota
2017	42	83 760,00
2018	24	60 000,00
2019	43	98 356,00
Razem:	109	242 116,00

Źródło: opracowanie własne

Osoby niepełnosprawne, chcąc w miarę normalnie i samodzielnie funkcjonować, bardzo często muszą korzystać z zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które są częściowo dofinansowywane przez Narodowy Fundusz Zdrowia na wniosek lekarza. Najczęściej dofinansowywanymi przedmiotami ortopedycznymi są protezy kończyn dolnych, wózki inwalidzkie, pionizatory, ortezy, aparaty słuchowe, gorsety ortopedyczne, obuwie ortopedyczne, aparaty do bezdechu natomiast najczęściej dofinansowanymi środkami pomocniczymi były pieluchomajtki, worki kolostomijne i na mocz, cewniki urologiczne, protezy piersi, peruki, soczewki korekcyjne czy szkła kontaktowe. Również i w tym zadaniu widać tendencję wzrostową jeżeli chodzi zarówno o liczbę dofinansowanych wniosków oraz środki przekazane na realizację tego zadania.

Tabela 25 Liczba przyznanych dofinansowań do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz wydatkowana kwota.

Rok	Liczba przyznanych dofinansowań do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	Wydatkowana kwota
2017	524	527 324,00
2018	599	624 222,00
2019	744	781 644,00
Razem:	1867	1 933 190,00

Źródło: opracowanie własne

O dofinansowania z zadania związanego ze sportem kulturą, rekreacją i turystyką mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli m.in. prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku. W ramach tego zadania corocznie dofinansowaniu podlegają wycieczki, imprezy o charakterze kulturowym i sportowym, np. powiatowa impreza pn. Powiatowy Dzień Jedności z Osobami Niepełnosprawnymi organizowana przez Związek Stowarzyszeń Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Powiatu Rzeszowskiego.

Tabela 26 Liczba zadań/imprez w ramach sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych oraz wydatkowana kwota.

Rok	Liczba dofinansowanych zadań/imprez w ramach sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	Wydatkowana kwota
2017	3	23 496,00
2018	3	24 999,00
2019	5	33 501,00
Razem:	11	81 996,00

Źródło: opracowanie własne

Powiat Rzeszowski realizuje program PFRON Aktywny Samorząd. Podstawą prawną uruchomienia i realizacji są przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym, w dostępie do edukacji.

W poszczególnych latach struktura programu była zmieniana. Po zmianach wprowadzonych w 2019 roku dofinansowaniu podlega m. in. zakup i montaż oprzyrządowania do posiadanego samochodu, uzyskanie prawa jazdy, dofinansowanie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, szkolenia w zakresie obsługi sprzętu elektronicznego oraz oprogramowania zakupionego w ramach programu, zakup wózka inwalidzkiego oraz skutera o napędzie elektrycznym, pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanych wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym, specjalistyczne protezy oraz pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, a także dofinansowania na pokrycie kosztów czesnego oraz dodatki na pokrycie kosztów kształcenia jako pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Tabela 27 Liczba przyznanych dofinansowań w ramach programu Aktywny Samorząd oraz wydatkowana kwota

Rok	Liczba przyznanych dofinansowań w ramach programu Aktywny Samorząd	Wydatkowana kwota
2017	109	260 828,00
2018	93	271 820,00
2019	101	325 423,00
Razem:	303	858 071,00

Źródło: opracowanie własne

Powiat corocznie uczestniczy w edycji programu „Wyrównywanie różnic między regionami III”. Obsługę programu realizuje PCPR. Głównymi zadaniami programu jest eliminacja barier stojących na przeszkodzie zwiększania mobilności zawodowej, społecznej i przestrzennej oraz zapewniania równego dostępu do infrastruktury społecznej i technicznej mającej podstawowe znaczenie dla kształtowania konkurencyjności kraju (transportowej, edukacyjnej, zdrowia, kultury), a także dostępu do podstawowych usług publicznych.

W ramach tego zadania w latach 2017-2019 Powiat Rzeszowski wykorzystywał dofinansowania dla gmin, szkół, stowarzyszeń m.in. na dofinansowania autobusów, busów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, montaż wind czy dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Tabela 28 Liczba projektów, do których powiat pozyskał dofinansowanie oraz wydatkowana kwota

Rok	Liczba projektów, do których powiat pozyskał dofinansowanie	Wydatkowana kwota
2017	4	660 230,00
2018	3	267 071,88
2019	1	80 000,00
Razem:	8	1 007 301,88

Źródło: opracowanie własne

Dane statystyczne przedstawione poniżej przedstawiają liczbę przekazanych dofinansowań w ramach poszczególnych zadań i programów realizowanych przez Powiat Rzeszowski na rzecz osób niepełnosprawnych. Dane liczbowe wyraźnie wskazują na tendencję wzrostową jeżeli chodzi o liczbę osób niepełnosprawnych, które otrzymały pomoc w ramach realizowanych przez Powiat Rzeszowski zadań.

Tabela 29 Liczba oraz kwota przyznanych ogółem dofinansowań.

Realizowane zadania	2017		2018		2019	
	Liczba przyznanych dofinansowań	Wydatkowana kwota	Liczba przyznanych dofinansowań	Wydatkowana kwota	Liczba przyznanych dofinansowań	Wydatkowana kwota
Turnusy rehabilitacyjne	70	99293,00 zł	98	116116,00 zł	89	128518,00 zł
Sprzęt rehabilitacyjny	12	12510,00 zł	13	19900,00 zł	25	27589,00 zł
Likwidacja barier architektonicznych	16	225858,00 zł	12	197300,00 zł	23	286615,00 zł
Likwidacja barier w komunikowaniu się	36	49914,00 zł	40	49913,00 zł	50	89207,00 zł
Likwidacja barier technicznych	42	83760,00 zł	24	60000,00 zł	43	98356,00 zł
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	524	527324,00 zł	599	624222,00 zł	744	781644,00 zł
Sport, kultura, rekreacja i turystyka	3	23496,00 zł	3	24999,00 zł	5	33501,00 zł
Aktywny Samorząd	109	260828,00 zł	93	271820,00 zł	101	325423,00 zł
Wyrównywanie różnic między regionami III	4	660230,00 zł	3	267071,88	1	80000,00 zł
SUMA	816	1 943 213,00 zł	885	1 631 341,88 zł	1081	1 850 853,00 zł

Źródło: opracowanie własne

W Powiecie Rzeszowskim działa również Warsztat Terapii Zajęciowej znajdujący się w miejscowości Zgłobień, który działa w oparciu o ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Został on utworzony w 1996 roku

przez Polskie Stowarzyszenie Młodzież Sprawna Inaczej. Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej w Zgłobniu jest finansowana ze środków PFRON, a także ze środków własnych Powiatu Rzeszowskiego. Warsztat stwarza osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2017-2019 została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 30 Liczba uczestników WTZ.

Rok	Liczba uczestników WTZ
2017 r.	35
2018 r.	35
2019 r.	36

Źródło: Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgłobniu

Wychodząc naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych Powiat Rzeszowski wspiera też instytucjonalne formy działań na rzecz osób niepełnosprawnych w tym wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego prowadzoną przez Związek Stowarzyszeń Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Powiatu Rzeszowskiego. Wypożyczalnia bezpłatnie prowadzi działania mające na celu zaopatrzenie niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego w sprzęt rehabilitacyjny i pomocniczy w tym łóżka wspomagające obsługę osób niepełnosprawnych, wózki inwalidzkie, podnośniki transportowe i wannowe. Dane liczbowe przedstawione w poniższej tabeli przedstawiają skalę potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie pomocy oferowanej przez wypożyczalnię.

Tabela 31 Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

	Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
2017 r.	398
2018 r.	398
2019 r.	374

Źródło: opracowanie własne

1.5 Bezrobocie

W zakresie bezrobocia, które stanowi duży problem w gminach Powiatu Rzeszowskiego, największą rolę odgrywa Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie, który opracowuje Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Rzeszowskiego Rynku Pracy. PCPR prowadzi bieżącą współpracę z PUP. Zjawisko bezrobocia wiąże się z brakiem pracy dla osób, które są zdolne do pracy i chętne do jej podjęcia. Pozostawanie bez pracy i dochodów w dłuższym okresie czasu generuje wiele ujemnych skutków w różnych obszarach funkcjonowania osób i rodzin. Bezrobocie jest czynnikiem nasilającym inne problemy (patologie) społeczne takie jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość

Najczęstszymi miernikami bezrobocia jest liczba osób bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz stopa bezrobocia, a więc udział osób bezrobotnych w ogóle ludności aktywnej zawodowo. W latach 2017-2019 można zauważyć stopniowe obniżanie się stopy bezrobocia w Powiecie Rzeszowskim.

rok 2017 - 9,3%, rok 2018 – 8,9%, rok 2019 – 7,8%

Tabela 32 Osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie, w tym bezrobotni, poszukujący pracy, odbywający szkolenia, staże.

	2017	2018	2019
Liczba osób bezrobotnych	6604	6405	5711
Poszukujący pracy	81	89	73
Odbywający szkolenie	2	1	0
Odbywający staż	319	164	161
Ogółem liczba osób obsługiwanych przez PUP	7006	6659	5945

Źródło: Raport o stanie Powiatu Rzeszowskiego za 2019 r.

Tabela 33 Wybrane kategorie bezrobotni zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie

	2017	2018	2019
Liczba osób bezrobotnych ogółem, w tym:	6604	6405	5711
kobiety	3298	3331	2900
prawem do zasiłku	718	792	681
zamieszkali na wsi	5407	5265	4615
długotrwale bezrobotni	4111	3749	3347
niepełnosprawni	289	317	256
cudzoziemcy	10	13	10

Źródło: Statystyka Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie

Działaniami na rzecz przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy realizowanymi przez Powiatowy Urząd Pracy w ramach zadań powiatu są m. in.:

- 1) pośrednictwo pracy,
- 2) poradnictwo zawodowe,
- 3) realizacja programów dla osób długotrwale bezrobotnych,
- 4) aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, w tym: roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, refundacja kosztów zatrudnienia, prace społecznie użyteczne i inne,
- 5) współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi (organizacja Targów Pracy, konferencji, imprez, spotkania, warsztaty przedsiębiorczości).

2. Analiza problemów społecznych w oparciu o dane pozyskane z jednostek organizacyjnych - Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Rzeszowskiego

W związku z opracowywaniem i gromadzeniem materiałów i danych statystycznych do Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Rzeszowskim na lata 2021 – 2026 dokonało konsultacji we współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz instytucjami z terenu Powiatu Rzeszowskiego, działającymi w sferze polityki i pomocy społecznej. Opracowano narzędzie diagnostyczne w postaci ankiety na temat występujących problemów społecznych w Powiecie Rzeszowskim, i rozesłano do w/w instytucji. Poniżej przedstawiono zestawienie danych uzyskanych za pomocą ankiety.

Tabela 34 Najczęściej występujące problemy w gminach.

Gminy	Najczęściej występujące problemy	Gminy	Najczęściej występujące problemy
Głogów Mlp.	1. Nadużywanie alkoholu 2. Starzenie się społeczności lokalnej 3. Niepełnosprawność 4. Dysfunkcyjność rodzin 5. Uzależnienia	Sokołów Mlp.	1. Starzenie się społeczności lokalnej 2. Bezrobocie 3. Ubóstwo 4. Uzależnienia 5. Dysfunkcyjność rodzin
Świlcza	1. Bezrobocie 2. Dysfunkcyjność rodzin 3. Niepełnosprawność 4. Starzenie się społeczności lokalnej 5. Brak mieszkań socjalnych	Hyżne	1. Ubóstwo 2. Niepełnosprawność 3. Bezrobocie 4. Brak mieszkań socjalnych 5. Nadużywanie alkoholu
Trzebownisko	1. Ubóstwo 2. Niepełnosprawność 3. Bezrobocie 4. Nadużywanie alkoholu 5. Dysfunkcyjność rodzin	Lubenia	1. Nadużywanie alkoholu 2. Bezrobocie 3. Niepełnosprawność 4. Starzenie się społeczności lokalnej 5. Przemoc w rodzinie
Błażowa	1. Ubóstwo 2. Bezrobocie 3. Nadużywanie alkoholu 4. Niepełnosprawność 5. Dysfunkcyjność rodzin	Kamień	1. Bezrobocie 2. Niepełnosprawność 3. Nadużywanie alkoholu 4. Brak mieszkań socjalnych 5. Ubóstwo
Krasne	1. Bezrobocie 2. Starzenie się społeczności lokalnej 3. Dysfunkcyjność rodzin 4. Niepełnosprawność 5. Nadużywanie alkoholu	Tyczyn	1. Ubóstwo 2. Bezrobocie 3. Niepełnosprawność 4. Dysfunkcyjność rodzin 5. Nadużywanie alkoholu
m. Dynów	1. Brak mieszkań socjalnych 2. Niepełnosprawność 3. Starzenie się społeczności lokalnej 4. Nadużywanie alkoholu 5. Bezrobocie	Chmielnik	1. Bezrobocie 2. Starzenie się społeczności lokalnej 3. Niepełnosprawność 4. Uzależnienia 5. Dysfunkcyjność rodzin
g. Dynów	1. Nadużywanie alkoholu 2. Brak mieszkań socjalnych 3. Przemoc w rodzinie 4. Niepełnosprawność 5. Starzenie się społeczności lokalnej	Boguchwała	Nadużywanie alkoholu Bezrobocie Dysfunkcyjność rodzin Niepełnosprawność Starzenie się społeczności lokalnej Przemoc w rodzinie

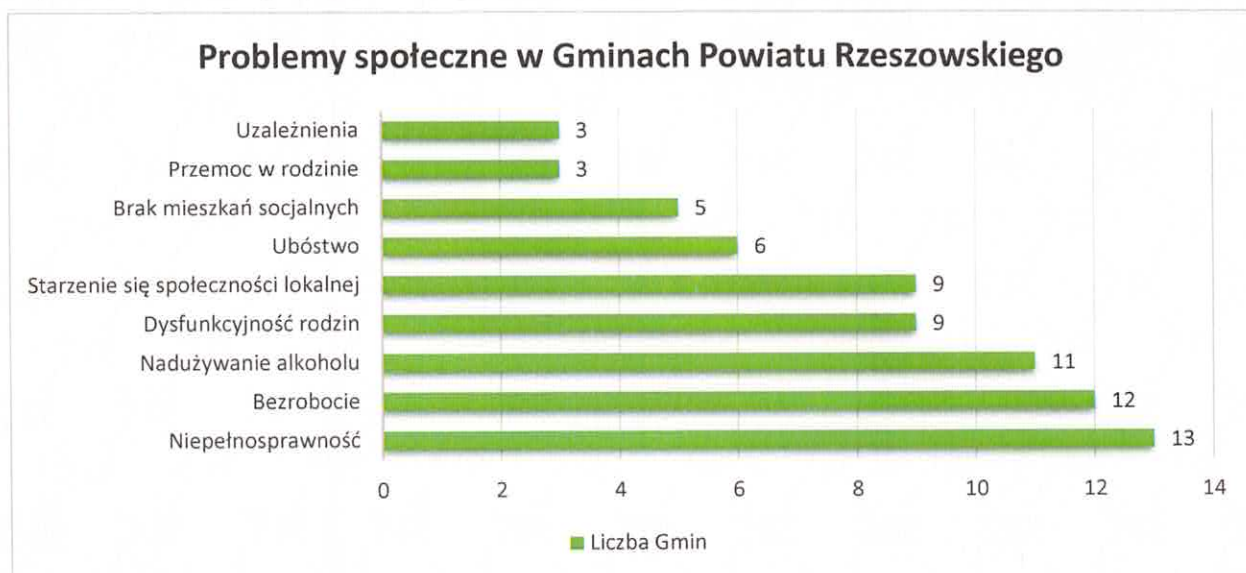
Źródło: opracowanie własne

Gminy Powiatu Rzeszowskiego w ankiecie zostały zapytane o najczęściej występujące problemy społeczne na ich terenie. Spośród 11 wymienionych problemów,

gminy zostały poproszone o wskazanie 5 najczęściej występujących i ocenę na skali, gdzie 1 oznaczało najczęściej, a 5 najrzadziej.

Wykres 10 Problemy społeczne w gminach Powiatu Rzeszowskiego

Źródło: opracowanie własne

W 13 gminach za jeden z pięciu najczęściej wymienianych problemów społecznych podawana jest niepełnosprawność, natomiast w 12 gminach bezrobocie. Nadużywanie alkoholu jest trzecim z kolei problemem społecznym wskazywanym przez 11 gmin. Dysfunkcyjność rodzin oraz starzenie się społeczności lokalnej są to problemy społeczne wymienione przez 9 gmin. Problematykę ubóstwa wskazało 6 gmin, zaś niedostateczną liczbę mieszkań socjalnych 5 gmin. Najrzadziej wymieniane problemy społeczne to uzależnienia oraz przemoc w rodzinie, które wskazane są przez 3 gminy.

Wykres 11 Problemy społeczne wymieniane na 1-wszym miejscu

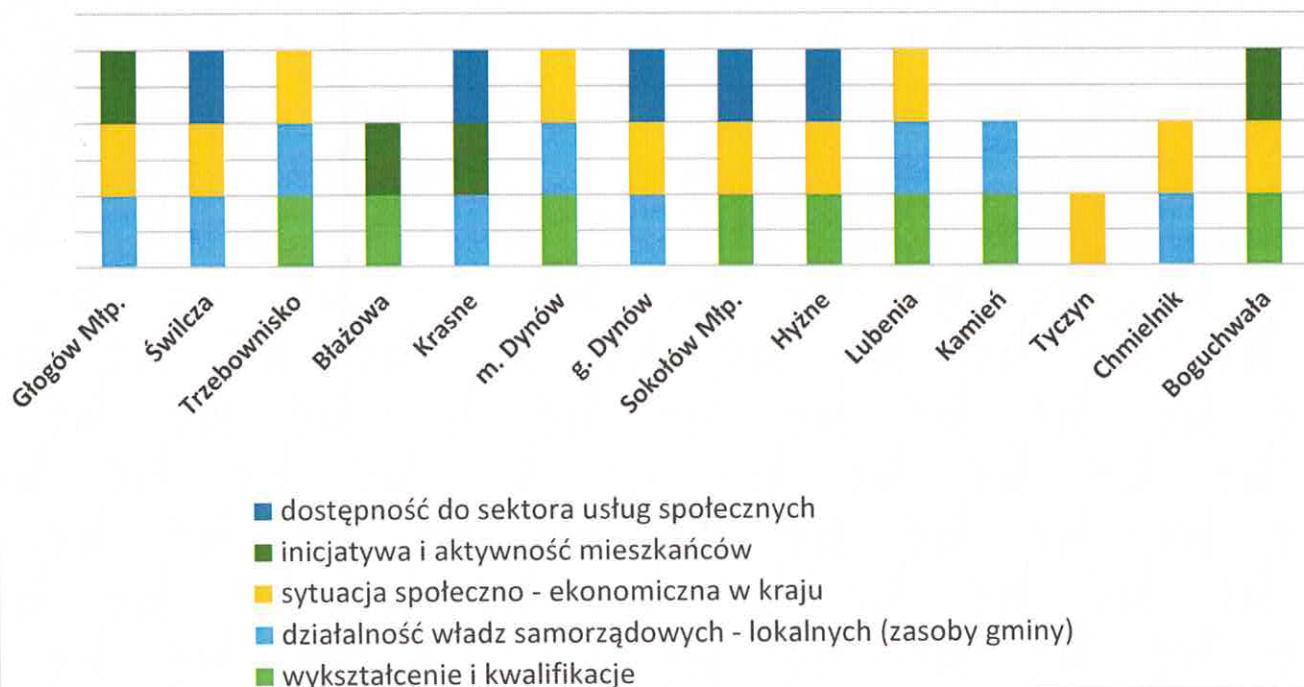
Źródło: opracowanie własne

Na pierwszym miejscu w skali najczęściej występujących problemów społecznych wymienianych przez gminy powiatu uznawane są: ubóstwo oraz bezrobocie, które zostały wskazane przez 4 gminy. Nadużywanie alkoholu ukazywane są za najczęstszy problem w opinii 3 gminy. Natomiast starzenie się społeczności lokalnej to najczęstszy problem w 1 gminie, podobnie jak brak mieszkań socjalnych. Jedna z gmin Powiatu Rzeszowskiego wskazała najczęstsze problemy, jednak nie dokonała oceny skali ich występowania.

Wykres 12 Wpływ na standard życia mieszkańców gmin Powiatu Rzeszowskiego

WPŁYW NA STANDARD ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMIN POWIATU RZESZOWSKIEGO

. Źródło: opracowanie własne

Gminy Powiatu Rzeszowskiego zostały również zapytane o opinię dotyczącą czynników wpływających na standard życia mieszkańców. Sytuacja społeczno – ekonomiczna w kraju to najczęściej wymieniana przyczyna mająca wpływ na standard życia mieszkańców, która została wskazana przez 11 gmin. Drugim w kolejności czynnikiem jest działalność władz samorządowych – lokalnych (zasoby gminy) ukazywanym przez 9 gmin Powiatu Rzeszowskiego. Wykształcenie i kwalifikacje są kolejnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców w opinii 8 gmin. Zdaniem 5 gmin czynnikami mającymi wpływ na standard życia mieszkańców jest dostępność do sektora usług społecznych, z kolei 4 gminy wymieniają inicjatywę i aktywność mieszkańców.

Tabela 35 Obszary, na które samorząd powiatowy winien położyć największy nacisk w celu rozwiązania problemów

Gmina	Obszary, na które samorząd powiatowy winien położyć największy nacisk w celu rozwiązania problemów
Głogów Młp.	1. Aktywizacja społeczna ludzi starszych 2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych 3. Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji oraz stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)
Świlcza	1. Ograniczenie bezrobocia, poprawa rynku pracy, wsparcie osób poszukujących pracy 2. Dostęp do opieki medycznej 3. Inwestycje w infrastrukturę społeczną

Trzebownisko	1. Ograniczenie bezrobocia, poprawa rynku pracy, wsparcie osób poszukujących pracy 2. Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji oraz stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową) 3. Zwiększenie dostępności do placówek leczenia uzależnień
Błażowa	1. Ograniczenie bezrobocia, poprawa rynku pracy, wsparcie osób poszukujących pracy 1. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych 1. Zwiększenie oferty wsparcia osobom/rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym doświadczających przemocy
Krasne	1. Aktywizacja społeczna ludzi starszych 2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych 3. Poprawa bezpieczeństwa i ładu Publicznego
m. Dynów	1. Dostęp do opieki medycznej 2. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych 3. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych
g. Dynów	1. Zwiększenie dostępności do placówek leczenia uzależnień 2. Zwiększenie oferty wsparcia osobom/rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym doświadczających przemocy 3. Dostęp do opieki medycznej
Sokolów Młp.	1. Dostęp do opieki medycznej 2. Rozwój infrastruktury ekonomii społecznej 3. Aktywizacja społeczna ludzi starszych
Hyżne	1. Dostęp do opieki medycznej 2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych 3. Poprawa bezpieczeństwa i ładu Publicznego
Lubenia	1. Ograniczenie bezrobocia, poprawa rynku pracy, wsparcie osób poszukujących pracy 2. Dostęp do opieki medycznej 3. Zwiększenie dostępności do placówek leczenia uzależnień
Kamień	1. Dostęp do opieki medycznej 2. Ograniczenie bezrobocia, poprawa rynku pracy, wsparcie osób poszukujących pracy 3. Aktywizacja społeczna ludzi starszych
Tyczyn	1. Dostęp do opieki medycznej 2. Zwiększenie dostępności do placówek leczenia uzależnień 3. Zwiększenie oferty wsparcia osobom/rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym doświadczających przemocy
Chmielnik	1. Dostęp do opieki medycznej 2. Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej 3. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych
Boguchwała	Aktywizacja społeczna ludzi starszych Dostęp do opieki medycznej Inwestycje w infrastrukturę społeczną Ograniczenia bezrobocia, poprawa rynku pracy, wsparcie osób poszukujących pracy Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych. Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji oraz stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową) Rozwój infrastruktury ekonomii społecznej. Zwiększenie dostępności do placówek leczenia uzależnień. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych. Zwiększenie ofert wsparcia osobom/rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym doświadczających przemocy.

Gminy Powiatu Rzeszowskiego zostały również zapytane o opinię na jakie obszary samorząd powiatowy winien położyć największy nacisk w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w powiecie.

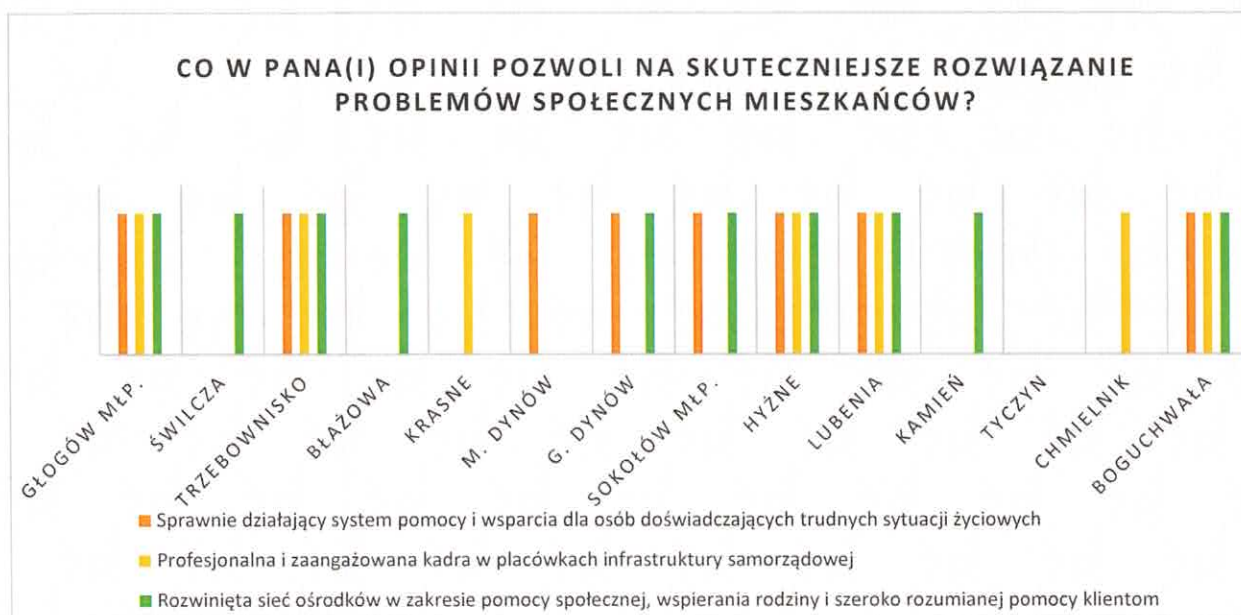
Wykres 13 Obszary mające największy wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych.

Źródło: opracowanie własne

Dostęp do opieki medycznej to najczęściej wymieniany obszar, na który samorząd powiatowy winien zwrócić największą uwagę w celu rozwiązywania problemów społecznych, który podawany jest przez 10 gmin Powiatu Rzeszowskiego. W opinii 7 gmin poprawa jakości życia osób mieszkańców to obszar wpływający na efektywności podejmowanych działań w obszarze problemów społecznych. Kolejnym najczęściej wymienianym obszarem jest ograniczenie bezrobocia, poprawa rynku pracy, wsparcie osób poszukujących pracy (6 gmin). Najrzadziej wymienianymi obszarami były: rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej (1 gmina), rozwój infrastruktury ekonomii społecznej (2 gminy), zwiększenie liczby mieszkań socjalnych (2 gminy), poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego (2 gminy) oraz inwestycja w infrastrukturę społeczną (2 gminy).

Wykres 14 Opinia dot. Skuteczniejszych rozwiązań problemów społecznych mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne.

Gminy Powiatu Rzeszowskiego zostały poproszone o wyrażenie opinii dotyczącej czynników wpływających na skuteczniejsze rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców. W opinii 10 gmin rozwinięta sieć ośrodków w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodzin i szeroko rozumianej pomocy klientom ma wpływ na jakość rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. Sprawnie działający system pomocy i wsparcia dla osób doświadczających trudnych sytuacji życiowych, to kolejny element wpływający na jakość rozwiązywania problemów społecznych wskazany przez 8 gmin. Profesjonalna i zaangażowana kadra w placówkach infrastruktury samorządowej to czynnik mający wpływ na skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, podawany przez 7 gmin. Jedna z gmin wskazała inny element jakim jest: „krótsze kolejki do ZOZ/ZOD oraz zwiększenie ilości placówek i miejsc”.

Tabela 36 Działania utrudniające rozwiązywanie problemów społecznych

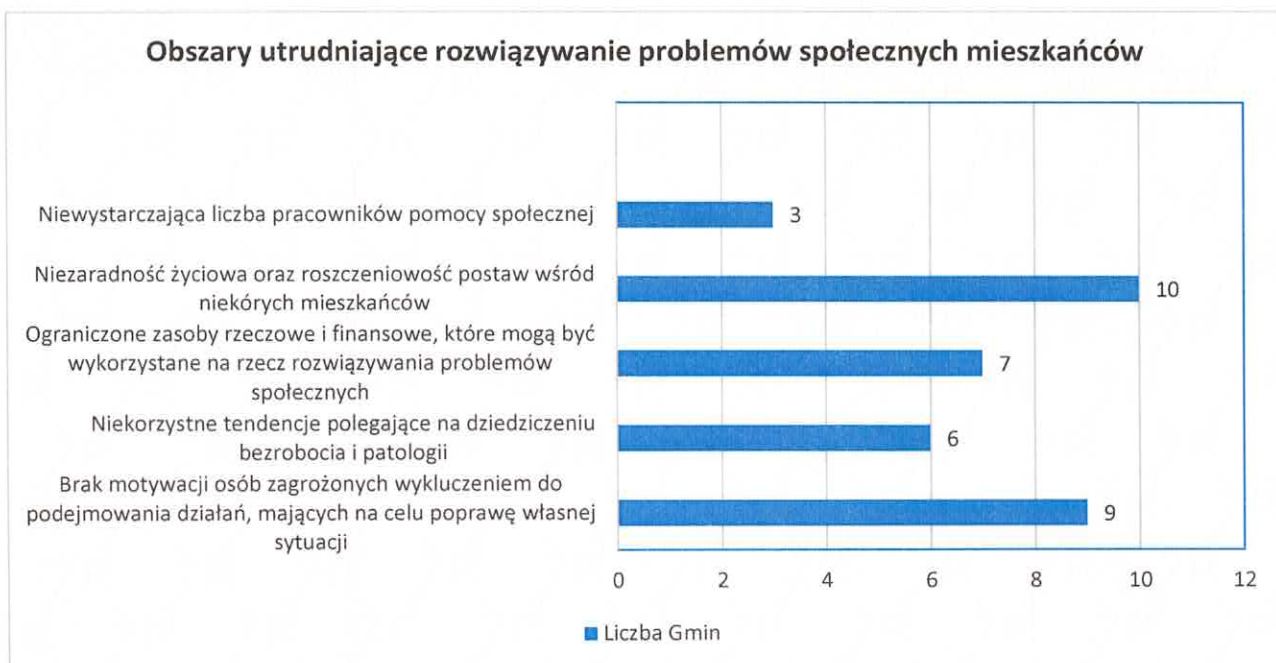
Gmina	Działania utrudniające rozwiązywanie problemów społecznych
Głogów Młp.	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii -ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców -niewystarczająca liczba pracowników pomocy społecznej
Świlecza	-ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
Trzebownisko	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii -ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców
Błażowa	-niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców
Krasne	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców
m. Dynów	-ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
g. Dynów	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców
Sokołów Młp.	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii -ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców -niewystarczająca liczba pracowników pomocy społecznej
Hyżne	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców
Lubenia	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii -ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców -niewystarczająca liczba pracowników pomocy społecznej
Kamień	-niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców
Tyczyn	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji
Chmielnik	-brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji -niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii -niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców
Boguchwała	

Źródło: opracowanie własne

Gminy Powiatu Rzeszowskiego zostały zapytane o wyrażenie opinii dotyczącej co może utrudniać rozwiązywanie problemów społecznych.

Wykres 15 Obszary utrudniające rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Najczęściej wymienianym zagadnieniem wpływającym niekorzystnie na rozwiązywanie problemów społecznych jest niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców (10 gmin). Drugim z kolei obszarem wymienianym przez 9 gmin Powiatu Rzeszowskiego jest postawa charakteryzująca się brakiem motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji. Zdaniem gmin niewystarczająca liczba pracowników pomocy społecznej to czynnik, który może najmniej utrudniać rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców.

Z analizy powyższych danych wynika, że w dalszym ciągu obserwuje się dużą potrzebę wsparcia osób niepełnosprawnych, osób borykających się z nadużywaniem alkoholu oraz bezrobotnych. Są to osoby, które należą do grup najczęściej występujących problemów społecznych, prawie we wszystkich gminach Powiatu Rzeszowskiego. Ważna jest dalsza działalność gmin powiatu w zakresie tych zjawisk. Obszary mające największy wpływ na

rozwiązywanie problemów społecznych w gminach powiatu to przede wszystkim: dostęp do opieki medycznej, poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, ograniczenie bezrobocia oraz poprawa rynku pracy, w tym wsparcie osób poszukujących pracy. W opinii gmin rozwinięta sieć ośrodków w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodzin i szeroko rozumianej pomocy klientom ma wpływ na jakość rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. Z analizy wynika również, że niezaradność życiowa oraz roszczeniowość postaw wśród niektórych mieszkańców, a także brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań, mających na celu poprawę własnej sytuacji to najczęściej wymieniane czynniki wpływające na niekorzystne rozwiązywanie problemów społecznych. Gminy powiatu za czynniki mające największy wpływ na standard życia mieszkańców uważają przede wszystkim sytuację społeczno – ekonomiczną w kraju oraz działalność władz samorządowych – lokalnych tj. zasoby gminy.

3. Analiza Strategiczna problemów społecznych – Analiza SWOT

Analizę SWOT stosuje się we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Jej głównym celem jest analiza wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej jednostki, a konkretnie określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy SWOT, a także prognoza strategii postępowania.

Przeprowadzona analiza SWOT pozwoliła na zidentyfikowanie problemów, potencjału rozwojowego, uwarunkowań zewnętrznych, stanowiących zagrożenia i szanse rozwiązywania problemów społecznych w powiecie. Stanowi ona podsumowanie diagnozy, a także źródło informacji do wyznaczenia celów i zadań strategicznych. Zjawiska i czynniki określane jako mocne lub słabe strony wywierają wpływ na kierunki działań w sposób odpowiednio pozytywny (szanse) lub też negatywny (zagrożenia). Zagrożenia mają zawsze charakter obiektywny i wymagają działań zapobiegawczych. Szanse mogą być również obiektywne, jednakże poprzez odpowiednio skonstruowaną strategię należy je planowo i świadomie powiększać.

Mocne strony – to obszary, gdzie obecnie podejmowane działania uważa się jako skuteczne w odniesieniu do obecnych i przyszłych potrzeb. Są to zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości rozwiązywania problemów społecznych Powiatu

Rzeszowskiego, na które bezpośredni wpływ mają instytucje działające w powyższym obszarze. Słabe strony – są to obszary występowania słabości w stosunku do teraźniejszych i przyszłych potrzeb oraz przeszkody w wykorzystaniu szans. Zjawiska te ograniczają możliwości rozwiązywania problemów społecznych.

Szanse – są to obszary, które będą miały korzystny wpływ na rozwój rozwiązywania problemów społecznych. Są nimi zewnętrzne zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości rozwiązywania problemów społecznych, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami, na które jednostki pomocy społecznej nie mają bezpośredniego wpływu. Zagrożenia – są to obszary, które będą miały niekorzystny wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych w przyszłości. To zjawiska negatywne z punktu widzenia możliwości rozwiązywania problemów społecznych, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami, na które jednostki pomocy społecznej nie mają bezpośredniego wpływu.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- a) unikanie zagrożeń,
- b) wykorzystywanie szans,
- c) wzmacnianie słabych stron,
- d) opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono tabelę analizy SWOT, w której prezentowane są mocne i słabe strony Powiatu Rzeszowskiego oraz szanse i zagrożenia. Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu pomocy społecznej zagadnienia ujęte w tabelach zredukowano do kwestii mających wpływ na powyższe zagadnienie.

Tabela 37 Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe strony
1) system pomocy społecznej zapewniający wsparcie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. 2) zasoby instytucjonalne i kadrowe działające na rzecz wsparcia rodzin (OPS, PCPR, OIK, PPP, DPS, placówki opiekuńczo -wychowawcze placówki ochrony zdrowia, placówki wsparcia dziennego).	1) niewystarczające środki finansowe na realizację różnych programów pomocowych, zadań z zakresu pomocy społecznej. 2) duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej. 3) brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych.

3) wykształcona i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pracowników.	4) słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego w gminach
4) mobilność i elastyczność działania kadr pomocy społecznej.	5) niewystarczające zasoby mieszkań socjalnych.
5) coroczne opracowywanie diagnozy zjawiska przemocy w powiecie rzeszowskim.	6) niewystarczająca liczba kadry wyspecjalizowanej w zakresie prowadzenia systemowej terapii rodzin.
6) dostępność profesjonalnej pomocy osobom doznającym oraz stosującym przemoc, a także ich rodzinom.	7) niewystarczająca współpraca i przepływ informacji między instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej.
7) rozwój działań służących profilaktyce rozwiązywania problemów społecznych.	8) duża rotacja w zatrudnieniu asystentów rodzin.
8) Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi.	9) niewystarczające kompetencje pracowników socjalnych oraz asystentów rodzin.
9) dostępność do poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego, pedagogicznego, prawnego.	10) brak dostępu do bezpłatnego psychiatry dziecięcego.
10) krótki okres oczekiwania na przyjęcie do DPS.	11) brak nowopowstałych rodzin zastępczych.
11) szeroki zakres działań podejmowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością	12) brak miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
12) krótki okres oczekiwania na orzecznictwo Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności.	13) niewystarczająca praca interdyscyplinarna na rzecz dziecka i rodziny.
13) rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego udzielanego w formie zdanej.	
Szanse	Zagrożenia
1) tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych.	1) stereotyp w wizerunku pomocy społecznej.
2) tworzenie miejsc pracy (Park Naukowo – Technologiczny Dworzysko).	2) negatywne nastawienie społeczne osób zagrożonych marginalizacją.
3) rozwój infrastruktury odpowiadającej	3) roszczeniowe postawy klientów pomocy społecznej.

zmieniającym się potrzebom społecznym (szkoły, przedszkola, orliki).	4) częste zmiany uregulowań prawnych w zakresie pomocy społecznej, złożone i zmieniające się procedury prawne.
4) możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej.	5) bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów.
5) wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa.	6) długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej.
6) pozytywne konsekwencje integracji z UE	7) niewydolność wychowawcza rodzin.
7) korzystne regulacje prawne Udział organizacji pozarządowych w sferze pomocy społecznej.	8) upadek wartości moralnych i autorytetów.
8) możliwość wykorzystania funduszy zewnętrznych do aktywizacji mieszkańców.	9) negatywne wzorce zachowań społecznych.
9) rozwinięcie pomocy pozamaterialnej – poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa.	10) konsumpcyjny styl życia.
10) polityka prorodzinna w Polsce i powiecie.	11) niskie kompetencje wychowawcze rodziców.
11) wzrost świadomości rodziców w zakresie funkcjonowania rodziny.	12) niska świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy oraz jej skutków.
	13) wieloaspektowość problemów współczesnej rodziny (zagrożenia wynikające z rozwoju społecznego, nowe uzależnienia behawioralne).
	14) występowanie zjawiska osłabienia więzi rodzinnych.
	15) brak spójnego systemu wsparcia pieczy zastępczej.
	16) trudności w egzekwowaniu przepisów prawa przez funkcjonariuszy publicznych.
	17) wykluczenie cyfrowe.

Źródło: opracowanie własne

4. Wizja i misja Powiatu Rzeszowskiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Rzeszowskiego na lata 2021-2026 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w powiecie, które destabilizują życie mieszkańców. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja która brzmi:

„Powiat Rzeszowski miejscem przyjaznym dla mieszkańców zapewniającym wysoki poziom i jakość życia, z szeroką dostępnością do usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju oraz godnego życia mieszkańców powiatu poprzez podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych”.

Wytyczone cele strategii zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej.

5. Cele strategiczne i kierunki działań Strategii

Określając podstawowe cele do realizacji w ramach niniejszej strategii uwzględniono potrzeby, które wynikały głównie z ewaluacji Strategii za lata 2011-2020.

Wyróżniono jeden cel główny oraz cztery cele operacyjne, które pozwoliły opracować kierunki działań na lata 2021 – 2026. Obecne założenia są dostosowane do obowiązujących potrzeb i przepisów prawa.

Wytyczone cele Strategii zrealizowane zostaną przy partnerstwie istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej.

Cel główny:

Koordinacja i integracja działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie Powiatu Rzeszowskiego.

5.1 Cel operacyjny I:

Tabela 38 Cel operacyjny: Integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia.

Integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia.	
Kierunki działań	Wskaźniki
Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Rzeszowskiego możliwości uzyskania statusu osoby niepełnosprawnej.	1) liczba złożonych wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i orzeczenia o niepełnosprawności 2) liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności 3) liczba wydanych legitymacji 4) liczba wydanych kart parkingowych
Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej dotyczącej potrzeb osób niepełnosprawnych.	1) liczba spotkań z organizacjami pozarządowymi 2) liczba informacji umieszczonych na stronie internetowej 3) liczba informacji w prasie lokalnej 4) liczba wystąpień w mediach dot. problematyki osób niepełnosprawnych 5) liczba spotkań oraz imprez integracyjno/rekreacyjno/turystycznych skierowanych do osób niepełnosprawnych
Informowanie o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	1) liczba udzielonych porad w zakresie praw i uprawnień osób niepełnosprawnych 2) liczba odwiedzin strony internetowej
Likwidowanie barier ograniczających osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym.	1) liczba złożonych wniosków, zawartych umów i wypłaconych dofinansowań w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej, a w tym: a) zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze b) dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych c) dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego d) dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się e) dofinansowanie do likwidacji barier technicznych f) dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych

	g) dofinansowanie do usług tłumacza języka migowego h) dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki i) dofinansowania do pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” j) dofinansowanie do programu „Wyrównywanie różnic między regionami” 2) ilość wypłaconych środków na finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej 3) liczba wypożyczonego sprzętu rehabilitacyjnego
Poprawa dostępu do informacji, rozwój poradnictwa i doradztwa dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	1) liczba udzielonych porad dla osób niepełnosprawnych w ramach poradnictwa specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych w PCPR w Rzeszowie 2) liczba udzielonych porad dla osób niepełnosprawnych w ramach poradnictwa specjalistycznego w WTZ w Zgłobniu 3) liczba poradnictwa zawodowego udzielonego w PUP
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych poprzez aktywność zawodową i edukacyjną.	1) liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych 2) liczba zorganizowanych spotkań osób niepełnosprawnych z pracodawcami 3) liczba osób, które opuściły WTZ z powodu podjęcia pracy 4) liczba tworzonych indywidualnych programów terapeutyczno-dydaktycznych
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez współpracę z organizacjami administracji rządowej i samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi	1) liczba spotkań z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych 2) liczba zorganizowanych spotkań i szkoleń związanych z problematyką niepełnosprawności 3) liczba szkoleń i spotkań dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne

5.2. Cel operacyjny II:

Tabela 39 Integracja oraz aktywizacja społeczna osób starszych i przewlekle chorych.

Integracja oraz aktywizacja społeczna osób starszych i przewlekle chorych.	
Kierunki działań	Wskaźniki

Udzielanie osobom starszym i przewlekle chorym wsparcia poprzez dostęp do specjalistycznego poradnictwa, interwencji kryzysowej, pomocy.	1) liczba osób którym udzielono różnych form wsparcia w tym starszych (60+)
Zapewnienie miejsca w domach pomocy społecznej dla osób pozbawionych możliwości zamieszkiwania w środowisku rodzinnym.	1) liczba osób umieszczonych w DPS w tym na typ dla osób w podeszłym wieku(60+)
Zapewnienie możliwości korzystania osobom z zaburzeniami psychicznymi z usług ośrodków wsparcia, w tym ŚDS i innych form instytucjonalnych w środowisku życia.	1) liczba osób uczestniczących w zajęciach ŚDS i WTZ 2) liczba osób skierowanych do ŚDS i WTZ
Nadzór nad jakością świadczonych usług w domach pomocy społecznej oraz ośrodku wsparcia na terenie powiatu rzeszowskiego.	1) liczba przeprowadzonych wizytacji w DPS i ŚDS na terenie Powiatu Rzeszowskiego
Rozwój półstacjonarnych form wsparcia w postaci dziennych domów pobytu dla osób starszych, klubów seniora.	1) liczba dziennych domów pobytu, klubów seniora w Powiecie Rzeszowskim 2) liczba osób korzystających z dziennego domu pobytu dla osób starszych, klubów seniora
Promowanie modelu integracji międzypokoleniowej oraz rozwój wolontariatu w DPS	1) liczba spotkań młodzieży z osobami starszymi w DPS 2) liczba wolontariuszy w DPS
Wspieranie współpracy z organizacjami administracji rządowej i samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz poprawy jakości życia osób starszych i przewlekle chorych	1) liczba spotkań/szkoleń zorganizowanych przez PCPR dla przedstawicieli OPS i DPS 2) liczba kart doradztwa metodycznego

Źródło: opracowanie własne

5.3. Cel operacyjny III:

Tabela 40 Wsparcie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej w tym spowodowanej przemocą domową.

Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej w tym spowodowanej przemocą domową.	
Kierunki działań	Wskaźniki
Podjęmowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu wzmacnianie więzi rodzinnych, budowanie prawidłowych relacji, rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości na zjawisko przemocy.	1) liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi, 2) liczba i rodzaj opracowanych i rozpowszechnionych materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych, 3) liczba opracowanych i opublikowanych materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych na stronach internetowych oraz w prasie,
Kontynuowanie działalności OIK w Górnem celu uzyskania efektywnego wsparcia osób i rodzin w sytuacji kryzysowej, w tym spowodowanej przemocą domową.	1) liczba osób korzystających ze wsparcia, 2) liczba osób objętych wsparciem ze względu na zgłaszaną przemoc, 3) liczba osób korzystających z tymczasowego schronienia, 4) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego,
Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy.	1) liczba odbytych szkoleń, konferencji i innych form doszkalania, 2) liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach,
Realizacja Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz innych programów i projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy, wspierających osoby i rodziny zagrożone bądź uwiękane w przemoc w tym	1) liczba zrealizowanych programów i projektów,
Rozwój oddziaływań korekcyjno-	1) liczba osób uczestniczących w programie

edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, 2) liczba osób uczestniczących w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
Zwiększenie przepływu informacji i wymiana doświadczeń z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną jej ofiar.	1) liczba i rodzaj kontaktów z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną jej ofiar

Źródło: opracowanie własne

5.4. Cel operacyjny IV:

Tabela 41 Rozwój interdyscyplinarnych i spójnych działań w zakresie wspierania dziecka i rodziny.

Rozwój interdyscyplinarnych i spójnych działań w zakresie wspierania dziecka i rodziny.	
Kierunki działań	Wskaźniki
Rozwój poradnictwa, pomocy i wsparcia osobom, dzieciom i ich rodzinom z terenu Powiatu Rzeszowskiego	1) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego prawnego; 2) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego psychologicznego; 3) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego pedagogicznego; 4) liczba osób korzystających z mediacji rodzinnych; 5) liczba uczestników szkoleń doskonalących umiejętności opiekuńczo – wychowawcze.
Promowanie, wspieranie oraz rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej w celu zapewnienia opieki i wychowania dzieci w przypadku niemożności sprawowania jej przez rodziców biologicznych.	1) liczba prowadzonych akcji i inicjatyw promujących rodzicielstwo zastępcze; 2) liczba wydanych materiałów informacyjnych dotyczących rodzicielstwa zastępczego; 3) liczba przeprowadzonych kwalifikacji na rodziny zastępcze oraz liczba osób, która odbyła szkolenie kwalifikacyjne na rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową lub rodzinny dom dziecka; 4) liczba utworzonych rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka. 5) liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej; 6) liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka doskonalących umiejętności wychowawcze;

	7) liczba zorganizowanych spotkań grup wsparcia dla poszczególnych form rodzinnej pieczy zastępczej; 8) liczba pozyskiwanych wolontariuszy do pracy z rodzinami zastępczymi.
Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom z terenu powiatu rzeszowskiego pozbawionym należytej opieki ze strony rodziny naturalnej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	1) liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Powiatu Rzeszowskiego; 2) liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza terenem Powiatu Rzeszowskiego; 3) liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie Powiatu Rzeszowskiego; 4) liczba miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Powiatu Rzeszowskiego; 5) liczba utworzonych placówek opiekuńczo-wychowawczych; 6) liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczymi poza terenem Powiatu Rzeszowskiego.
Koordinacja działań i kooperacja z instytucjami pomocy społecznej z terenu powiatu rzeszowskiego w zakresie wspierania rodziny i dziecka oraz systemu pieczy zastępczej	1) liczba spotkań/szkoleń zorganizowanych przez pcpd dla przedstawicieli ops, dps, pow; 2) liczba zespołów interdyscyplinarnych w których brali udział pracownicy oik, pcpd; 3) liczba spotkań w ramach kooperacji z instytucjami pomocy społecznej w zakresie wsparcia dziecka i rodziny (klienci OIK, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej).
Reintegracja społeczna rodziny celem powrotu dziecka do rodziny naturalnej poprzez działania o charakterze pracy socjalnej, interwencji i pomocy społecznej.	1) liczba spotkań w ramach kooperacji z instytucjami pomocy społecznej, w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej; 2) liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej.
Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się i integracji ze środowiskiem wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.	1) liczba utworzonych programów usamodzielniania; 2) liczba wydanych decyzji przyznających pomoc finansową dla wychowanków; 3) liczba uzyskanych mieszkań socjalnych z zasobów gmin; 4) liczba mieszkań treningowych/ chronionych dla wychowanków pieczy zastępczej;

Źródło: opracowanie własne

Integralną częścią opracowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Rzeszowskim będą realizowane programy z obszarów społecznych wskazane jako priorytetowe. Głównym realizatorem opracowanych celów oraz zadań będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie jako koordynator działań przy współpracy z instytucjami i organizacjami funkcjonującymi w obszarze polityki społecznej na terenie Powiatu Rzeszowskiego. Środki finansowe na realizację działań w niniejszej strategii będą pochodzić ze środków powiatu rzeszowskiego, jak i środków pozyskanych z innych źródeł w ramach działalności Powiatu jak i PCPR w Rzeszowie. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy będzie ponadto wspierany funduszami z Gminnych Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi z gmin Kamień i Sokołów Małopolski. Innym istotnym źródłem finansowania mogą być co roczne konkursy ogłaszane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną, przeciwdziałania przemocy w rodzinie czy obszaru wykluczenia społecznego. Pozyskanie dodatkowych środków przyczyni się do poprawy jakości usług i realizacji działań, które mogą w istotny sposób wpłynąć na rozwiązywanie problemów społecznych na terenie Powiatu Rzeszowskiego.

6. Monitoring i ewaluacja Strategii

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej jest koordynatorem realizacji strategii. Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też wzrost skali poszczególnych zagadnień społecznych.

Dla każdego celu strategicznego określono odpowiednie wskaźniki. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania Strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania Strategii będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Ogólnym celem ewaluacji jest polepszanie skuteczności działań, a także podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji

Strategii. Ewaluacja weryfikuje jakość realizowanych zadań strategii w stosunku do wcześniejszych założeń. Ocena założeń w Strategii będzie prowadzona na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych do koordynatora Strategii, od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów, instytucji pomocy społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów.

Monitoring strategii będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian wybranych wskaźników, mającym na celu zapewnienie informacji na temat słuszności i skuteczności podejmowanych działań. W przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też znaczącą zmianę poszczególnych kwestii społecznych, będzie można zweryfikować zapisy strategiczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Rzeszowskiego na lata 2021 – 2026 jest dokumentem długofalowym. Zakłada się realizację wytyczonych celów z możliwością wprowadzenia niezbędnych zmian wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Należy liczyć się również z koniecznością podejmowania innowacyjnych, wynikających z potrzeb przedsięwzięć modyfikujących ustalony model działań.

Realizacja określonych celów implikuje konieczność zaangażowania możliwych zasobów państwowych, regionalnych i powiatowych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszystkich podmiotów. Osiągnięcie oczekiwanych rezultatów będzie w dużym stopniu uzależnione od powszechnej akceptacji strategii przez wszystkich współtwórców podejmowanych działań pomocowych.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, a także poprzez działania i zadania zawarte w innych programach opracowanych przez PCPR, tj. Powiatowy Program Systemu i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Rzeszowskim na lata 2021- 2023., Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021 – 2025, Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2026, Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno- Edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2019 – 2022 oraz Powiatowy Program Psychologiczno–Terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2020 – 2023. Do każdego z w/w programów zostaje sporządzony

harmonogram na dany rok, który będzie również wyznacznikiem działań. Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że w czasie obowiązywania jej zapisów poszczególne elementy i działania mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowywane do aktualnie panującej sytuacji społecznej. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek.

Zgodnie z misją niniejszej Strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do skutecznego rozwiązywania problemów osób i rodzin wykluczonych społecznie oraz narażonych na wykluczenie społeczne, a także wspomagania pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego.

W związku z opracowaniem nowej Strategii dokonano ewaluacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Rzeszowie za lata 2011 - -2020, która stanowi odrębny dokument, stanowiący *załącznik nr 1* do niniejszej Strategii.

Zakończenie

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Rzeszowskim jest dokumentem szczególnym. Opracowanie jej jest obowiązkiem wynikającym z ustawy o pomocy społecznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest wskazane jako instytucja koordynująca, odpowiedzialna za realizację powyższego zadania. Przedłożona Strategia stanowi propozycję dla władz oraz mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego. Tworząc ten dokument zadbano o pełną współpracę strategiczną z ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami publicznymi w zakresie diagnozy problemów społecznych oraz opracowania strategii ich rozwiązywania.

Zastosowane w dokumencie szerokie ujęcie problemów społecznych spowodowało, że wyznaczone cele i kierunki działań wychodzą poza wąsko zdefiniowany system pomocy socjalnej, wpisując się w szeroko rozumianą politykę społeczną. Poszczególne rozwiązania koncentrują się wokół problemów wykluczenia społecznego, niemniej jednak ich finalnym efektem ma być wzrost spójności społecznej powiatu, poprzez aktywizowanie i społeczne włączanie tych mieszkańców, którzy obecnie są beneficjentami różnych form instytucjonalnej pomocy. Realizacja Strategii powinna więc przyczyniać się do budowania w Powiecie

Rzeszowskim nowoczesnego modelu polityki społecznej, w którym nacisk położony jest na procesy aktywizowania, włączania i readaptacji społecznej mieszkańców powiatu należących do grup ryzyka, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także na wielowymiarowe wsparcie dziecka i rodziny.

Niniejsza Strategia stwarza warunki ku usprawnieniu i optymalizowaniu procesu wsparcia, pozwala wyznaczyć ramy działań sprzyjających eliminowaniu problemów społecznych i zbudować fundamenty dobrych praktyk w tym zakresie. Strategia ma więc pobudzać do aktywności zarówno organizacje, instytucje i inne środowiska działające w obszarze polityki społecznej, jak i mobilizować do działania samych mieszkańców powiatu. Eliminowanie problemów społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i budowanie wspólnoty lokalnej stanowi bowiem wyzwanie dla całej społeczności i w efekcie prowadzić ma do poprawy jakości i warunków życia wszystkich członków lokalnej zbiorowości, a nie tylko osób i rodzin z grup ryzyka.

Podobnie jak sam proces przygotowywania niniejszej Strategii, tak i realizacja jej zapisów powinna mieć wysoce partycypacyjny charakter. Strategia ma charakter otwarty, co oznacza że jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmieniane dostosowane do sytuacji społecznej powiatu.

Strategia wyznacza obszary na których tworzone są programy działania. Programów tych i projektów jest wiele, ich opracowanie i realizacja następują w dowolnym terminie, w czasie objętym strategią. Stanowi ona podstawę do planowania działań społecznych oraz środków finansowych na rzecz realizacji przyjętych programów i projektów socjalnych.

Zgodnie z misją niniejszej Strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do skutecznego rozwiązywania problemów osób i rodzin wykluczonych społecznie oraz narażonych na wykluczenie społeczne, a także wspomagania pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego.

Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1 Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019.

Wykres 2 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019.

Wykres 3 Formy rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019.

Wykres 4 Napływ dzieci do rodzinnych form pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019.

Wykres 5 Wiek dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019.

Wykres 6 Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w latach 2017 – 2019.

Wykres 7 liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych w latach 2017 - 2019.

Wykres 8 liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2017 – 2019.

Wykres 9 liczba wypełnionych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w latach 2017– 2019.

Wykres 10 Problemy społeczne w gminach Powiatu Rzeszowskiego.

Wykres 11 Problemy społeczne wymieniane na 1-wszym miejscu.

Wykres 12 Wpływ na standard życia mieszkańców gmin Powiatu Rzeszowskiego.

Wykres 13 Obszary mające największy wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych.

Wykres 14 Opinia dot. Skuteczniejszych rozwiązań problemów społecznych mieszkańców.

Wykres 15 Obszary utrudniające rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców.

Tabele

Tabela 1 Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim w latach 2017 – 2019.

Tabela 2 Przyczyny i liczba dzieci opuszczających rodziną pieczę zastępczą w latach 2017 – 2019.

Tabela 3 Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2017-2019.

Tabela 4 Liczba wychowanków, którzy opuścili instytucjonalną pieczę zastępczą pozostających w procesie usamodzielnienia w latach 2017-2019.

Tabela 5 Zestawienie domów pomocy społecznej w Powiecie Rzeszowskim.

Tabela 6 Liczba osób przyjętych do domów pomocy społecznej w latach 2016-2019.

Tabela 7 Liczba osób uczestniczących w zajęciach ŚDS w latach 2017 – 2019.

Tabela 8 Liczba Klientów umieszczonych w OIK w Górnym w latach 2017 – 2019.

Tabela 9 Liczba Klientów, którzy skorzystali z pomocy w formie specjalistycznego poradnictwa świadczonego przez OIK w Górnym w latach 2017 – 2019.

Tabela 10 Liczba Klientów, którzy w latach 2017 – 2019 skorzystali z pomocy w formie uczestnictwa w grupie wsparcia działającej przy OIK w Górnym.

Tabela 11 Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w latach 2017 – 2019.

Tabela 12 Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2017 – 2019.

Tabela 13 Realizacja Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2017 – 2019.

Tabela 14 Liczba przyjętych wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2019. Osoby po 16 roku życia.

Tabela 15 Liczba i przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności w latach 2017-2019. Osoby przed 16 rokiem życia.

Tabela 16 Liczba wydanych orzeczeń.

Tabela 17 Liczba wydanych orzeczeń dla osób przed 16 rokiem życia.

Tabela 18 Liczba wydanych legitymacji w latach 2017-2019.

Tabela 19 Liczba wydanych kart parkingowych w latach 2017-2019.

Tabela 20 Liczba przyznanych dofinansowań ze środków PFRON do turnusu rehabilitacyjnego.

Tabela 21 Liczba przyznanych dofinansowań ze środków PFRON do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz wydatkowana kwota.

Tabela 22 Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych oraz wydatkowana kwota.

Tabela 23 Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz wydatkowana kwota.

Tabela 24 Liczba przyznanych dofinansowań do likwidacji barier technicznych oraz wydatkowana kwota.

Tabela 25 Liczba przyznanych dofinansowań do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz wydatkowana kwota.

Tabela 26 Liczba zadań/imprez w ramach sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych oraz wydatkowana kwota.

Tabela 27 Liczba przyznanych dofinansowań w ramach programu Aktywny Samorząd oraz wydatkowana kwota.

Tabela 28 Liczba projektów, do których powiat pozyskał dofinansowanie oraz wydatkowana kwota.

Tabela 29 Liczba oraz kwota przyznanych ogółem dofinansowań.

Tabela 30 Liczba uczestników WTZ.

Tabela 31 Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

Tabela 32 Osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie, w tym bezrobotni, poszukujący pracy, odbywający szkolenia, staże.

Tabela 33 Wybrane kategorie bezrobotni zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie

Tabela 34 Najczęściej występujące problemy w gminach.

Tabela 35 Obszary, na które samorząd powiatowy winien położyć największy nacisk w celu rozwiązania problemów.

Tabela 36 Działania utrudniające rozwiązywanie problemów społecznych.

Tabela 37 Analiza SWOT.

Tabela 38 Cel operacyjny I.

Tabela 39 Cel operacyjny II.

Tabela 40 Cel operacyjny III.

Tabela 41 Cel operacyjny IV.

Uzasadnienie

do projektu uchwały Rady Powiatu Rzeszowskiego w sprawie przyjęcia
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Rzeszowskim lata 2021-2026.

Zgodnie z treścią art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876 z późn. zm.), opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych powiatu. Przyjęcie do realizacji niniejszej Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Rzeszowskim na lata 2021-2026 opracowanej zgodnie z bieżącymi potrzebami wynika z upływu terminu obowiązywania Strategii na lata 2011-2020.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest podstawowym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej powiatu i będzie stanowić punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, dotyczących osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a jednocześnie będzie podstawą do ubiegania się przez instytucje samorządu terytorialnego o środki zewnętrzne, w tym z funduszy unijnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Rzeszowskim na lata 2021-2026 określa cele strategiczne i kierunki działań, których realizacja sprzyjać będzie poprawie warunków życia osób i rodzin grup znajdujących się w najsłabszej społecznej kondycji z powodu: niepełnosprawności, choroby, przemocy domowej, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, starości.

Przygotowanie i opracowanie Strategii zostało poprzedzone konsultacjami z gminami w Powiecie Rzeszowskim. Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym ewaluacji i monitoringowi. Strategia jest zgodna z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym.

Biorąc powyższe pod uwagę projekt uchwały przekazuje się pod obrady Rady Powiatu Rzeszowskiego.